

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Cestovní náhrady zaměstnanců v neziskovém sektoru a v podnikatelské sféře

Travelling Compensations for Employees in Non-Profit Sector and in
Business Sphere

Student: Lenka Třetinová

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Alžběta Urbancová, Ph.D.

OSTRAVA 2010

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví

Zadání bakalářské práce

Student: **Lenka Třetinová**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6202R049 Účetnictví a daně
Specializace: 00 Účetnictví a daně
Téma: Cestovní náhrady zaměstnanců v neziskovém sektoru a v podnikatelské
sféře
Travelling Compensations for Employees in Non-Profit Sector and in
Business Sphere

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Právní úprava cestovních náhrad
 3. Srovnání a rozdíly v poskytování cestovních náhrad v podnikatelské sféře a neziskovém sektoru
 4. Cestovní náhrady v praxi
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- JANOŮŠEK, K. *Cestovní náhrady ve 137 příkladech 2008*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2008. 159 s. ISBN 978-80-7263-444-6.
- SALAČOVÁ, M. *Poskytování cestovních náhrad podle zákoníku práce: s komentářem, příklady a daňovými souvislostmi*. 3. vyd. Praha: Polygon, 2008. 206 s. ISBN 978-80-7273-155-8.
- SEDLÁČEK, J. *Cestovní náhrady 2008*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2008. 130 s. ISBN 978-80-7263-444-6.

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty ;

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci, včetně příloh, vypracovala samostatně“.

V Ostravě dne 7. 5. 2010

.....

Podpis studenta

Obsah

1	Úvod	1
2	Právní úprava cestovních náhrad.....	3
2.1	PRÁVNÍ NORMY	3
2.2	ZÁKLADNÍ POJMY Z OBLASTI CESTOVNÍCH NÁHRAD	3
2.2.1	<i>Pracovní cesta</i>	<i>3</i>
2.2.2	<i>Zahraniční pracovní cesta</i>	<i>3</i>
2.2.3	<i>Přeložení</i>	<i>4</i>
2.2.4	<i>Pravidelné pracoviště</i>	<i>4</i>
2.2.5	<i>Doba trvání pracovní cesty</i>	<i>4</i>
2.3	POSKYTOVÁNÍ NÁHRAD ZAMĚSTNANCŮM V SOUVISLOSTI S VÝKONEM PRÁCE	4
2.4	POSKYTOVÁNÍ NÁHRAD JINÝM OSOBÁM NEŽ ZAMĚSTNANCŮM	6
2.5	PAUŠALIZACE CESTOVNÍCH NÁHRAD	6
2.6	ZÁLOHY NA PRACOVNÍ CESTY	8
3	Srovnání a rozdíly v poskytování cestovních náhrad v podnikatelské sféře a v neziskovém sektoru 10	
3.1	POSKYTOVÁNÍ CESTOVNÍCH NÁHRAD ZAMĚSTNANCŮM V PODNIKATELSKÉ SFÉŘE	10
3.1.1	<i>Cestovní náhrady u tuzemských pracovních cest</i>	<i>10</i>
3.1.1.1	Náhrada jízdních výdajů.....	10
3.1.1.2	Náhrady jízdních výdajů k návštěvě člena rodiny	11
3.1.1.3	Náhrada výdajů za ubytování	12
3.1.1.4	Stravné	12
3.1.1.5	Náhrada nutných vedlejších výdajů	14
3.1.1.6	Náhrady při přeložení	14
3.1.2	<i>Cestovní náhrady u zahraničních pracovních cest</i>	<i>14</i>
3.1.2.1	Náhrada jízdních výdajů.....	15
3.1.2.2	Náhrada jízdních výdajů k návštěvě člena rodiny	15
3.1.2.3	Náhrada výdajů za ubytování	15
3.1.2.4	Zahraniční stravné	15
3.1.2.5	Náhrada nutných vedlejších výdajů	17
3.1.2.6	Náhrady při výkonu práce v zahraničí	17
3.1.3	<i>Náhrady při použití silničního motorového vozidla</i>	<i>17</i>
3.1.3.1	Použití soukromého silničního motorového vozidla zaměstnance	18
3.1.3.1.1	Základní náhrada	18
3.1.3.1.2	Náhrada za spotřebované pohonné hmoty	18
3.1.3.1.3	Náhrada v ceně jízdného hromadným dopravním prostředkem	20
3.1.3.2	Použití soukromého vozidla podnikatele	20
3.1.3.2.1	Základní náhrada	21
3.1.3.2.2	Náhrada za spotřebované pohonné hmoty	21

3.1.3.3	Náhrady při použití služebního vozidla	23
3.1.3.3.1	Pouze k služebním účelům	23
3.1.3.3.2	K služebním účelům i k soukromým účelům	23
3.1.3.4	Paušální výdaje na dopravu	24
3.1.3.4.1	Výše paušálu	25
3.1.3.4.2	Případy kdy nelze využít paušální výdaje na dopravu	25
3.1.3.4.3	Daň silniční a paušální výdaje na dopravu	25
3.1.3.4.4	DPH a paušální výdaje na dopravu	26
3.1.3.4.5	Využití v praxi	26
3.2	POSKYTOVÁNÍ CESTOVNÍCH NÁHRAD ZAMĚSTNANCŮM V NEZISKOVÉM SEKTORU	28
3.2.1	<i>Odchylky při poskytnutí cestovních náhrad při tuzemské pracovní cestě</i>	<i>29</i>
3.2.1.1	Náhrada jízdních výdajů	29
3.2.1.2	Stravné	29
3.2.1.3	Náhrada při přijetí a přeložení	30
3.2.1.4	Odchylky poskytování cestovních náhrad při zahraniční pracovní cestě	31
3.3	SPECIFIKA POSKYTOVÁNÍ CESTOVNÍCH NÁHRAD U SPORTOVNÍCH ORGANIZACÍ	32
3.3.1	<i>Sportovní organizace vyplácí cestovní náhrady</i>	<i>32</i>
3.3.2	<i>Občanské sdružení sportovní organizace TJ Valašské Meziříčí</i>	<i>34</i>
4	Cestovní náhrady v praxi	36
4.1	ÚČTOVÁNÍ O CESTOVNÍCH NÁHRADÁCH	36
4.2	VÝPOČTY CESTOVNÍCH NÁHRAD	41
4.3	DAŇ SILNIČNÍ	44
5	Závěr	45
	Seznam použité literatury	47
	Seznam zkratk	
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1 Úvod

V bakalářské práci jsem se zaměřila na problematiku cestovních náhrad a to především z toho důvodu, že cestovní náhrady jsou velmi složitá a komplikovaná oblast a to hlavně proto, že nemají vlastní právní normu. Pokud se chceme, nebo spíše musíme zabývat cestovními náhradami jak z pozice zaměstnavatele, tak i z pozice zaměstnance, musíme si prostudovat zejména zákoník práce, ve kterém najdeme základní informace k cestovním náhradám a taktéž musíme prostudovat další zákony a vyhlášky, ve kterých je o cestovních náhradách byt' jen zmínka.

V kapitole právní úprava se budu zabývat zejména vymezením pojmů z oblasti cestovních náhrad, dále pak právními normami, které upravují cestovní náhrady. Zaměřím se zde na oblasti v poskytování cestovních náhrad, které jsou pro podnikatelskou a neziskovou sféru společné a výjimečné. Jedná se o poskytování cestovních náhrad osobám, které nejsou zaměstnanci a tudíž ani nejsou zahrnuti v zákoníku práce. Zde platí, že se musí řídit jiným předpisem, a to zákonem o daních z příjmů. Dále se zde zabývám paušalizací a zálohami. Objasňuji v jakém případě je pro zaměstnance i zaměstnavatele paušalizace výhodnější a proč se vůbec paušalizace používá. U záloh je především podstatné, zda zaměstnavatel musí zálohu poskytnout či nikoliv a také v jaké formě má být záloha vyplacena.

V kapitole srovnání a rozdíly cestovních náhrad v podnikatelské sféře a neziskovém sektoru se budu především zabývat otázkou rozdílu mezi těmito subjekty. Nejprve objasňuji podnikatelskou sféru, rozčleňuji si náhrady na tuzemské, zahraniční a na používání silničních motorových vozidel při pracovních cestách. Poté se zaměřím na neziskový sektor, kde budu už pouze porovnávat oblasti, ve kterých vznikají rozdíly. Na závěr této kapitoly jsem se zaměřila na poskytování cestovních náhrad u sportovních organizací.

Kapitola cestovní náhrady v praxi bude obsahovat příklady, jak postupovat při výpočtech cestovních náhrad a účtování cestovních náhrad. U účtování záloh se nejvíce zaměřím na účtování kurzových rozdílů, neboť zde vzniká více možností přepočtu cizích měn. U výpočtů cestovních náhrad budu provádět výpočty základní náhrady, náhrady za spotřebované pohonné hmoty a stanovení výše stravného. Nakonec se dotknu problematiky

daně silniční, kterou musíme nepochybně akceptovat při používání silničního motorového vozidla.

Cílem mé bakalářské práce je nejdříve provést přehled cestovních náhrad, vyzdvihnout oblasti, které jsou v praxi problémové, a především vymezit základní rozdíly v poskytování cestovních náhrad v podnikatelské sféře a v neziskovém sektoru a uvést příklady, které se v praxi běžně objevují. Dalším cílem je porovnat změny, které nastaly po roce 2009, tedy srovnat rok 2009 s rokem 2010.

2 Právní úprava cestovních náhrad

2.1 Právní normy

Cestovní náhrady upravuje více právních norem jak z oblasti pracovního, finančního i daňového práva. Nejvýznamnější z nich je zákoník práce č. 262/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti 1. 1. 2007. Nový zákoník práce nahrazuje zákon č. 119/1992 Sb., o cestovních náhradách, zákon č. 1/1992 Sb., o mzdě, odměně za pracovní pohotovost a o průměrném výdělku a zákon č. 143/1992 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a některých dalších organizacích a orgánech viz Sedláček (2008). Pro zaměstnavatele i pro podnikatele je z hlediska uznání cestovních náhrad jako daňových výdajů (nákladů) významný zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Z hlediska zaúčtování cestovních náhrad se podnikatelé řídí zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. Dále je důležitá vyhláška č. 459/2009 Sb., o stanovení výše základních sazeb zahraničního stravného pro rok 2010 a aktuální vyhláška č. 462/2009 Sb., Každý rok v pravidelném termínu k 1. lednu Ministerstvo práce a sociálních věcí vyhláškou mění sazbu základní náhrady za používání silničních motorových vozidel, mění stravné, a dále stanoví průměrnou cenu pohonných hmot.

2.2 Základní pojmy z oblasti cestovních náhrad

2.2.1 Pracovní cesta

Pracovní cestou podle zákoníku práce § 42 se rozumí časově omezené vyslání zaměstnance zaměstnavatelem k výkonu práce mimo sjednané místo výkonu práce. Zaměstnavatel může vyslat zaměstnance na dobu nezbytné potřeby na pracovní cestu jen na základě dohody s ním. Zaměstnanec na pracovní cestě koná práci podle pokynů vedoucího zaměstnance, který ho na pracovní cestu vyslal.

2.2.2 Zahraniční pracovní cesta

Zahraniční pracovní cestou podle zákoníku práce § 154 se rozumí cesta konaná mimo území České republiky.

2.2.3 Přeložení

Přeložit zaměstnance podle zákoníku práce § 43 k výkonu práce do jiného místa než bylo sjednáno v pracovní smlouvě je možné pouze s jeho souhlasem a v rámci zaměstnavatele, pokud to nezbytně vyžaduje jeho provozní potřeba.

2.2.4 Pravidelné pracoviště

Pravidelné pracoviště může být sjednáváno pro účely cestovních náhrad v pracovní smlouvě, je to místo dohodnuté se zaměstnancem. Když toto místo dohodnuto není, tak se za pravidelné pracoviště považuje místo výkonu práce, které je sjednáno v pracovní smlouvě. U zaměstnanců, u kterých častá změna pracoviště vyplývá ze zvláštní povahy povolání, je možné dohodnou jako pravidelné pracoviště i místo pobytu zaměstnance. K poskytování cestovních náhrad platí, že za pracovní cestu se považuje každý výjezd z místa pravidelného pracoviště do místa výkonu práce a s následným návratem zpět do místa pravidelného pracoviště. Jednotlivé výjezdy nelze z hlediska cestovních náhrad počítat a každá pracovní cesta se musí z hlediska cestovních náhrad posuzovat vždy samostatně, viz Sedláček (2008).

2.2.5 Doba trvání pracovní cesty

Doba trvání pracovní cesty je to doba od okamžiku, kdy zaměstnanec nastoupí na pracovní cestu v místě určeném zaměstnavatelem, až do doby návratu z pracovní cesty včetně doby výkonu práce v místě výkonu práce, viz Sedláček (2008).

2.3 Poskytování náhrad zaměstnancům v souvislosti s výkonem práce

Podle § 151 zákoníku práce je jasné stanoveno, že zaměstnavatel je povinen poskytnout zaměstnanci náhradu výdajů, není-li ovšem stanoveno v zákoně jinak, které zaměstnanci vzniknou v souvislosti s výkonem práce v rozsahu a za podmínek stanovených v části sedmé zákoníku práce.

Nejdůležitější je, že se jedná o náhrady výdajů vzniklé v souvislosti s výkonem práce zaměstnanců, tedy v rámci pracovněprávního vztahu. Musíme vycházet z definice závislé činnosti, která nám říká: „*že za závislou práci se považuje činnost, která je vykonávána ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance se považuje výlučně osobní výkon práce zaměstnance pro zaměstnavatele, podle pokynů zaměstnavatele, jeho jménem,*

za mzdu, plat nebo odměnu za práci, v pracovní době nebo jinak stanovené nebo dohodnuté době na pracovišti zaměstnavatele, popřípadě na jiném dohodnutém místě, na náklady zaměstnavatele a na jeho odpovědnost.“¹

Z toho vyplývá, že náklady spojené s výkonem práce zaměstnance pro zaměstnavatele má nést sám zaměstnavatel. A jestliže zaměstnanci vzniknou při výkonu práce nebo v přímé souvislosti s ním určité výdaje, je zaměstnavatel povinen mu je uhradit. Těmito výdaji, za které zaměstnavatel poskytuje zaměstnanci cestovní náhrady, se rozumí výdaje, které vzniknou zaměstnanci při: **pracovní cestě, cestě mimo pravidelné pracoviště, cestě v souvislosti s mimořádným výkonem práce mimo rozvrh směn v místě výkonu práce nebo pravidelného pracoviště, přeložení, přijetí do zaměstnání v pracovním poměru, výkonu práce v zahraničí.**² V rámci takto rozlišených pracovních cest zaměstnanec vyplývají pro praxi nejasnosti s vymezením místa výkonu práce a pravidelného pracoviště a skutečnost, že se ve všech případech jedná skutečně o pracovní cestu. Z toho tedy vyplývá, že jádro problému je ve vymezení formulace místa výkonu práce nebo pravidelného pracoviště v pracovní smlouvě zaměstnance. Rozhodnutí, zda jde tedy o pracovní cestu, je závislé na sjednaném místě výkonu práce v pracovní smlouvě konkrétního zaměstnance.

Jelikož cestovní náhrady zaměstnanci poskytuje zaměstnavatel je tedy zřejmé, že zaměstnavatel má povinnost stanovit podmínky, které bezpochyby budou ovlivňovat poskytování cestovních náhrad a výši těchto náhrad. Tyto podmínky jsou zejména: **doba a místo nástupu a ukončení cesty, místo plnění pracovních úkolů, způsob dopravy a ubytování.** Zmíněné podmínky je povinen zaměstnavatel určit písemně předem, ovšem přihlíží zde k oprávněným zájmům zaměstnance.

V případě zaměstnanců činných na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr je také možnost poskytovat náhrady cestovních výdajů. Je důležité rozlišit, zda se jedná o dlouhodobější nebo krátkodobý pracovněprávní vztah, tedy jestli jde o dohodu o pracovní činnosti nebo o dohodu o provedení práce. Cestovní náhrady v těchto případech lze poskytnout pouze za předpokladu, bylo-li poskytování předmětných náhrad v dohodách výslovně sjednáno a současně sjednáno i místo pravidelného pracoviště zaměstnance. Zaměstnanec pracující na dohodu o provedení práce, který vykonává krátkodobý pracovní úkol mimo obec bydliště, má nárok na poskytování cestovních náhrad (pokud to má stanovené ve smlouvě), i když nemá sjednáno pravidelné pracoviště.

¹ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce § 2 odst. 4.

² Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce § 152.

2.4 Poskytování náhrad jiným osobám než zaměstnancům

V souvislosti s poskytováním cestovních náhrad zaměstnancům je třeba připomenout, že existují další skupiny osob, na které se za určitých podmínek bude právní úprava poskytování cestovních náhrad zákoníku práce také uplatňovat. Patří zde především **podnikatelé** (osoby samostatně výdělečně činné), **spolupracující osoby, společníci veřejných obchodních společností a komplementáři komanditních společností, dále společníci společností s ručením omezeným, samotné statutární orgány a členové statutárních orgánů a dalších orgánů právnických osob**. Podstata problému spočívá v tom, že zákoník práce se zaměřuje pouze na zaměstnance a nepokrývá podnikatele samotné. Zákoník práce upravuje poskytování cestovních výdajů pouze pro zaměstnance, pro podnikatele platí, že se na ně vztahuje předmětná úprava zákoníku práce prostřednictvím zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Pro podnikatele mají náhrady cestovních výdajů největší význam ve vztahu k daňově uznatelným výdajům (nákladům). Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, stanoví, že daňovým výdajem podnikatele jsou výdaje (náklady) na pracovní cesty, včetně výdajů (nákladů) na pracovní cesty spolupracujících osob a dále i společníků veřejných obchodních společností a komplementářů komanditních společností, viz Salačová (2008).

2.5 Paušalizace cestovních náhrad

Paušalizace cestovních náhrad se používá především pro zjednodušení účtování a také k zhospodárnění jejich poskytování. Mohou se paušalizovat jakékoliv cestovní náhrady na základě doložených dokladů. Paušalizace znamená vždy zprůměrování poskytovaných cestovních náhrad. Jde tedy o to, že náhrady stanovené zákoníkem práce se poskytují jako měsíční nebo denní částky, a které mohou obsahovat jednu nebo více náhrad. Zaměstnavatel může poskytnout buď jen měsíční nebo denní paušální částky, s tím, že je stanovena vnitřním předpisem nebo popřípadě individuálně určena. Paušalizace se vztahuje jak na tuzemské pracovní cesty, tak na zahraniční pracovní cesty. Paušalizovat lze jak všechny poskytované náhrady, tak pouze některé podle uvážení zaměstnavatele. Pokud zaměstnanec nevykonává práci, má zaměstnavatel povinnost určit způsob krácení paušální částky.

[Paušalizace cestovních náhrad přichází v úvahu především u zaměstnanců, kteří většinou pravidelně cestují do stejných míst s určitou pravidelností a za obdobných podmínek a výdajů. S paušály se tedy především počítá pro jednotlivé zaměstnance nebo skupiny zaměstnanců. Pokud dojde ke změně podmínek, za nichž byla paušální částka stanovena

je zaměstnavatel povinen tuto částku prozkoumat a upravit. Paušální částky tedy musí být v určitých časových intervalech kontrolovány, v tom smyslu, zda se významně nezměnily podmínky, za kterých byly počítány. A pokud se tedy zjistí, že tyto podmínky se změnily, je nutné paušál přepočítat a upravit, a to tak, aby odpovídal nově vzniklým podmínkám. Paušalizace cestovních náhrad předpokládá respektování určitých pravidel, a proto zákoník práce vyžaduje pro sjednání i stanovení paušální částky vždy písemnou formu. Z kalkulací musí být zřejmé, jak se ke konkrétnímu paušálu došlo. Tyto kalkulace musí být k dispozici pro kontrolu nejen zaměstnanci, ale i příslušným kontrolním orgánům. Zároveň je stanoveno, že na žádost zaměstnance je zaměstnavatel povinen předložit mu k nahlédnutí doklady, na jejichž základě byla paušální částka určena], viz Salačová (2008).

Vzor pro výpočet paušálu při tuzemské pracovní cestě

Propočet měsíční a denní náhrady stravného

Z předchozího půl ročního období bylo zjištěno, že zaměstnanci konají měsíčně v průměru:

6 pracovních cest v trvání 5-12 hodin (stravné 61 Kč),

4 pracovní cesty v trvání déle než 12 hodin ale ne výše než 18 hodin (stravné 93 Kč),

3 pracovní cesty v trvání déle než 18 hodin (stravné 146 Kč).

6 pracovních cest	$61 \text{ Kč} \times 6 = 366 \text{ Kč}$
4 pracovní cesty	$93 \text{ Kč} \times 4 = 372 \text{ Kč}$
3 pracovní cesty	$146 \text{ Kč} \times 3 = 438 \text{ Kč}$
	1176 Kč

Měsíční paušál tedy činí 1176 Kč.

Denní paušál se vypočítá jako měsíční paušál děleno průměrný počet pracovních dní v kalendářním měsíci v kalendářním roce.

$1176 \text{ Kč} : 21 = 56 \text{ Kč}$, zaokrouhleno 56 Kč.

Denní paušál činí 56 Kč.

2.6 Zálohy na pracovní cesty

Jestliže zaměstnavatel vyšle svého zaměstnance na pracovní cestu (tuzemskou i zahraniční), pak tento zaměstnanec není povinen vynakládat na určité výdaje svoje prostředky, protože náklady spojené s konáním pracovních cest nese zaměstnavatel. Proto je zaměstnavatel povinen poskytnout zaměstnanci přiměřenou zúčtovatelnou zálohu při vyslání na pracovní cestu, pokud se se zaměstnancem nedohodne, že záloha poskytnuta nebude. Tato možnost je velice praktická především u neodkladných a náhlých pracovních cest (tuzemských i zahraničních). Předmětná právní úprava již nerozlišuje, jestli se jedná o zálohy poskytnuté na tuzemské nebo na zahraniční pracovní cesty, tedy platí pro ně stejný režim.

V případě, že byla záloha poskytnuta, **má zaměstnanec povinnost** předložit zaměstnavateli písemné doklady potřebné k vyúčtování pracovní cesty a taky **vrátit nevyúčtovanou zálohu** a to do **10 pracovních dnů** po ukončení pracovní cesty. **Zaměstnavatel** je pak povinen **do 10 pracovních dnů ode dne předložení písemných dokladů** provést **vyúčtování pracovní cesty zaměstnance** a uspokojit jeho nároky týkající se cestovních náhrad. V případě, kdy zaměstnanec do 10 dnů po skončení pracovní cesty nepředloží zaměstnavateli písemné doklady, je tento zaměstnanec povinen vrátit zálohu v plné výši. **Zálohy jsou nejčastěji vypláceny hotově**, ovšem za formu zálohy však lze považovat i případy, když zaměstnavatel půjčí svému zaměstnanci na základě vzájemné dohody platební kartu. Podmínkou je, že platební karta musí být firemní nikoliv soukromá.

Zahraniční pracovní cesty připouští velkou škálu forem i měn při poskytnutí zálohy. Stanoví se způsob určení výše, postup při vyúčtování, především kurzů a měn. Zaměstnavatel může poskytnout zaměstnancům při vyslání na zahraniční pracovní cestu zálohu i v české měně. Vyúčtování zálohy je podle nového zákoníku práce velice prakticky změněno i přes to způsobuje nejasnosti první věta § 183 odstavce 4 zákoníku práce, ve které je stanoveno, že částka, o kterou byla poskytnutá záloha při zahraniční pracovní cestě vyšší, než činí právo zaměstnance, vrací zaměstnanec zaměstnavateli ve měně, kterou mu zaměstnavatel poskytl, nebo ve měně, na kterou zaměstnanec tuto měnu v zahraničí směnil, anebo v české měně. Problém nastává hlavně v tom případě, že se zaměstnanci mylně domnívají, že zaměstnavateli mohou vracet z poskytnuté zálohy při zahraniční pracovní cestě v cizí měně, část nespotřebované zálohy ve měně české, protože je v zákonném znění uvedeno „anebo v české měně“. Na to ovšem zaměstnanci nárok skutečně nemají, a to proto, že tato věta musí pokrývat všechny možnosti z praxe, tedy konkrétně to, že zahrnuje jak zálohy na tuzemské

tak i zahraniční pracovní cesty. Z toho tedy vyplývá, že pokud je zaměstnanec vybaven zálohou pro zahraniční pracovní cestu v české měně, je povinen vyúčtovat v české měně, a pokud je vybaven v cizí měně, pak musí vyúčtovat v měně cizí. Nelze však vyloučit ochotu zaměstnavatele, aby na žádost zaměstnance nepřepočtl cizí měnu na českou.

Při vyúčtování záloh je zaměstnavatel povinen použít zaměstnancem doložený kurz, kterým byla měna v zahraničí směněna na jinou měnu (doklad z banky nebo směnárny), a **kurzy vyhlášeny Českou národní bankou** a platnými v den vyplacení zálohy. V případě, kdy nebyla na pracovní cestu poskytnuta záloha, tak se při vyúčtování použijí kurzy vyhlášené Českou národní bankou a platné v den nástupu zahraniční pracovní cesty, tedy první den zahraniční pracovní cesty.

Nastane-li situace, kdy zaměstnanec není schopen z jakéhokoliv důvodu, ani ne vlastní vinou prokázat příslušné výdaje, které se vyžadují pro poskytnutí cestovních náhrad, pak platí, že konkrétní situaci posoudí zaměstnavatel a rozhodne, zda náhradu přizná a v jaké výši.

3 Srovnání a rozdíly v poskytování cestovních náhrad v podnikatelské sféře a v neziskovém sektoru

3.1 Poskytování cestovních náhrad zaměstnancům v podnikatelské sféře

3.1.1 Cestovní náhrady u tuzemských pracovních cest

Zaměstnavatel při vyslání zaměstnance na pracovní cestu je povinen poskytnout zaměstnanci náhradu výdajů, které mu vzniknou v souvislosti s výkonem práce. Platí tedy, že zaměstnavatel předem písemně určuje dobu a místo nástupu na pracovní cestu, místo plnění pracovních úkolů, způsob dopravy a ubytování, datum a místo ukončení cesty. Zaměstnavatel je povinen poskytnout zaměstnanci cestovní náhrady podle § 156 zákoníku práce a sice:

- **jízdních výdajů,**
- **jízdních výdajů k návštěvě člena rodiny,**
- **výdajů za ubytování,**
- **zvýšených stravovacích výdajů (stravné),**
- **nutných vedlejších výdajů.**

3.1.1.1 Náhrada jízdních výdajů

Hlavním ustanovením je, že zaměstnavatel poskytuje zaměstnanci náhradu jízdních výdajů za použití hromadného dopravního prostředku dálkové přepravy a taxislužby v prokázané výši.

Zaměstnanec může se souhlasem zaměstnavatele použít jiný dopravní prostředek než hromadný prostředek dálkové přepravy a taxislužby, včetně silničního motorového vozidla, které ale nesmí být poskytnuto zaměstnavatelem. V tom případě mu přísluší náhrada jízdních výdajů ve výši, která odpovídá ceně jízdného za určený hromadný dopravní prostředek dálkové přepravy a taxislužby.

V případě, že zaměstnanec použije na žádost zaměstnavatele silniční motorové vozidlo, které ale nesmí být poskytnuto zaměstnavatelem, pak mu náleží za každý 1 km jízdy základní náhrada a náhrada výdajů za spotřebovanou pohonnou hmotu. Podle zákoníku práce

§ 157 odstavce 4 sazba základní náhrady za 1 km jízdy činí nejméně sazby podle tabulky č. 3.1.

Tabulka č. 3.1 Srovnání základní náhrady za použití vozidla pro rok 2009 a 2010.

	Rok 2009	Rok 2010
jednostopých vozidel a tříkolek	1,10 Kč	1,10 Kč
Osobních silničních motorových vozidel	3,90 Kč	3,90 Kč

Zdroj: Viz Příloha č. 3

V případě použití přívěsu k silničnímu motorovému vozidlu zaměstnavatel sazbu základní náhrady za 1 km jízdy zvýší nejméně o 15%. Sazbu základní náhrady u nákladních automobilů, autobusů nebo traktorů zaměstnavatel poskytne zaměstnanci nejméně ve dvojnásobné výši, než je stanoveno v §157 odstavci 4 písm. b), zákoníku práce.

3.1.1.2 Náhrady jízdních výdajů k návštěvě člena rodiny

Jelikož dlouhodobá pracovní cesta je zásahem do osobního života zaměstnance a jeho rodiny, zákon ukládá zaměstnavateli povinnost uhradit jízdní výdaje za cestu k návštěvě člena rodiny a zpět, a to nejdéle jednou za čtyři týdny. Aby mohl vzniknout nárok na náhradu, musí pracovní cesta trvat určitou stanovenou dobu. Zákoník práce přesně stanoví, že trvá-li pracovní cesta zaměstnance déle než 7 kalendářních dnů, poskytne zaměstnavatel zaměstnanci náhradu jízdních výdajů k návštěvě člena rodiny do jeho bydliště nebo do jiného předem stanoveného místa pobytu člena rodiny a zpět ve výši a za shodných podmínek jako v § 157 až § 160 s tím, že zaměstnavatel poskytne zaměstnanci náhradu jízdních výdajů nejvýše v částce odpovídající jízdním výdajům do místa výkonu práce nebo pravidelného pracoviště anebo bydliště na území České republiky. Za limitující se přitom považuje částka, která je pro zaměstnance nejvýhodnější.

Zaměstnanec může použít i leteckou přepravu, zaměstnavatel však v tomto případě hradí zaměstnanci jízdní výdaje k návštěvě člena rodiny pouze ve výši odpovídající ceně jízdného silničního nebo železničního dopravního prostředku dálkové přepravy, který určí zaměstnavatel. Zaměstnavatel poskytne náhradu jízdních výdajů k návštěvě člena rodiny nejdéle v průběhu čtvrtého týdne od počátku pracovní cesty nebo od minulé návštěvy člena

rodiny, může se však se zaměstnancem dohodnout i na kratší době. Na základě dohody mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem může být tedy realizována doba návštěvy kratší, a to v rozmezí mezi druhým a čtvrtým týdnem.

3.1.1.3 Náhrada výdajů za ubytování

Zaměstnavatel určuje způsob ubytování na pracovní cestě, je to pochopitelné, neboť výdaj za ubytování představuje zpravidla nezanedbatelnou částku. Zaměstnavatel poskytne zaměstnanci náhradu výdajů za ubytování a to ve výši, kterou prokáže.

3.1.1.4 Stravné

Zaměstnavatel poskytuje zaměstnanci na pracovních cestách na území České republiky stravné, které představuje náhradu zvýšených výdajů na stravování. Je třeba zdůraznit, že stravné je určeno pouze na krytí zvýšených výdajů zaměstnance na stravování při pracovní cestě a ne na krytí veškerých výdajů na stravování. U stravného se neprokazují skutečné výdaje, nýbrž jsou určeny částkou, která nemusí vždy odpovídat skutečným výdajům zaměstnance na stravování. Tato částka je zaměstnanci přiznávána jako nároková v závislosti na délce pracovní cesty. Zaměstnavatel poskytne zaměstnancům konkrétní výši stravného, kterou sjedná nebo stanoví před vysláním na pracovní cestu. Pokud zaměstnavatel z jakéhokoli důvodu nesjedná konkrétní částku, pak zaměstnanci přísluší stravné stanovené zákoníkem práce.

Nový zákoník práce zavedl nový pojem „zvýšené stravovací výdaje“, pojem „stravné“ je už pouze legislativní zkratka. Tato změna názvu předmětu náhrady je praktická a žádoucí, jelikož vyjadřuje účel poskytování a to, že je určena pouze na krytí zvýšených výdajů, které zaměstnanci vzniknou při pracovní cestě.

Podle § 163 odst. 1 zákoníku práce, je stanoveno, že za každý kalendářní den pracovní cesty poskytne zaměstnavatel zaměstnanci stravné nejméně ve výši:

- 58 Kč, *trvá-li pracovní cesta 5 až 12 hodin,*
- 88 Kč, *trvá-li pracovní cesta déle než 12 hodin, nejdéle však 18 hodin,*
- 138 Kč, *trvá-li pracovní cesta déle než 18 hodin.*

Tyto výše stravného se mění v závislosti na vývoji cen prováděcím předpisem, který vydává Ministerstvo práce a sociálních věcí v pravidelném termínu k 1. lednu.³ Porovnání výše stravného pro rok 2009 a rok 2010 je uvedeno v tabulce č. 3.2. Podle § 163 odst. 2 zákoníku práce, je stanoveno toto: bylo-li zaměstnanci během pracovní cesty poskytnuto jídlo, které má charakter snídaně, oběda nebo večeře, na které zaměstnanec finančně nepřispívá, je zaměstnavatel oprávněn za každé uvedené jídlo stravné krátit až o hodnotu

- 70 % stravného, trvá-li pracovní cesta 5 až 12 hodin,
- 35 % stravného, trvá-li pracovní cesta déle než 12 hodin, nejdéle však 18 hodin,
- 25 % stravného, trvá-li pracovní cesta déle než 18 hodin.

Nový zákoník práce stanoví další výraznou změnu v §163 odst. 4 a to takovou, že při pracovní cestě, která spadá do dvou kalendářních dnů, se upustí od odděleného posuzování doby trvání pracovní cesty v kalendářním dni, je-li to pro zaměstnance výhodnější.

Platí to pouze u pracovní cesty, která spadá do dvou kalendářních dnů. Jednodenní pracovní cesty se vždy posuzují samostatně, i když jich je několik v jednom kalendářním dni.

Tabulka č. 3.2 Srovnání sazeb stravného za rok 2009 a na rok 2010.

Období	Od 5-12 hodin	12-18 hodin	Nad 18 hodin
Od 1.1.2010	61 Kč	93 Kč	146 Kč
Od 1.1.2009	60 Kč	92 Kč	144 Kč

Zdroj: Viz Příloha č. 3

Stravné zaměstnanci není možné přiznat vzhledem k dohodnutému přerušení pracovní cesty nebo k jeho návštěvě člena rodiny. Doba rozhodná pro právo na stravné končí ukončením výkonu práce před návštěvou člena rodiny nebo dohodnutým přerušením pracovní cesty a začíná současně se začátkem výkonu práce po návštěvě člena rodiny nebo přerušení pracovní cesty z důvodu na straně zaměstnance.

V případě, že je zaměstnanec vyslán na pracovní cestu do místa svého bydliště, které ale není místem výkonu práce nebo pravidelným pracovištěm, pak je stanoveno,

³ Viz příloha č. 1, vyhláška č. 462/2009 Sb.

že zaměstnanci náleží stravné pouze za cestu do místa jeho bydliště a zpět a za dobu výkonu práce v tomto místě.

3.1.1.5 Náhrada nutných vedlejších výdajů

Jde o nutné vedlejší výdaje, které zaměstnanci vzniknou v přímé souvislosti s pracovní cestou v určité výši. Tento výdaj je obecně požadováno prokazovat. V případě, že zaměstnanec nemůže prokázat výši vzniklého výdaje, zaměstnavatel poskytne náhradu ve výši odpovídající ceně věci a služeb obvyklé v době a místě konání pracovní cesty. Tyto výdaje nelze vyjmenovávat, ale nejčastěji se jedná o poplatky za úschovu zavazadel, za parkování silničního motorového vozidla, za telefonní služební hovory apod.

3.1.1.6 Náhrady při přeložení

V praxi dochází často k tomu, že zaměstnavatel nemůže zaměstnanci přidělovat práci v místě, ke kterému je v pracovní smlouvě zavázán, proto musí nést vyšší náklady, které mu vzniknou v případě přeložení zaměstnance. Tyto výdaje hradí zaměstnavatel zaměstnanci ve stejném rozsahu a za stejných podmínek jako při pracovní cestě. Jestliže se zaměstnanec denně vrací do bydliště, pak doba strávená v tomto místě se nezapočítává do doby rozhodné pro poskytování stravného. Zaměstnanci, který pobírá stravné při přeložení a je v téže době vyslán na pracovní cestu mimo místo přeložení, má zaměstnavatel povinnost poskytnout stravné, které je pro zaměstnance výhodnější s tím, že ostatní náhrady poskytuje jako při pracovní cestě.

3.1.2 Cestovní náhrady u zahraničních pracovních cest

Zásada poskytování náhrad je v podstatě shodná jako u tuzemských pracovních cest. Určité odlišnosti však pro zahraniční pracovní cesty platí. Zaměstnavatel je povinen zaměstnanci poskytnout při zahraniční pracovní cestě tyto druhy náhrad: **náhrady jízdních výdajů, jízdních výdajů k návštěvě člena rodiny, výdajů za ubytování, stravovacích výdajů v cizí měně, nutných vedlejších výdajů**. Zaměstnavatel může zaměstnanci poskytnout i další cestovní náhrady jako např. kapesné. Dále také vzniká možnost na nárok cestovních náhrad jako při tuzemské pracovní cestě, což vyplývá z toho, že většina pracovních cest začíná a končí na území České republiky.

3.1.2.1 Náhrada jízdních výdajů

Náhradu jízdních výdajů poskytuje zaměstnavatel zaměstnanci ve výši a za podmínek jako u tuzemské pracovní cesty, s tím rozdílem, že náhradu za spotřebovanou pohonnou hmotu v cizí měně a doložené ceně je povinen uhradit pouze za kilometry ujeté mimo území České republiky. Tedy od překročení české státní hranice k jejímu návratu. Pokud zaměstnanec z nějakého důvodu nemá doklad o nákupu pohonné hmoty mimo území České republiky, může mu zaměstnavatel poskytnout náhradu za spotřebovanou pohonnou hmotu v cizí měně i na základě jeho prohlášení o skutečně vynaložené ceně pohonné hmoty.

3.1.2.2 Náhrada jízdních výdajů k návštěvě člena rodiny

Aby vznikl nárok na náhradu jízdních výdajů k návštěvě člena rodiny, musí pracovní cesta trvat déle než jeden měsíc a musí být se zaměstnavatelem sjednána nebo určena před vysláním na tuto pracovní cestu. Vyslání na dlouhodobou zahraniční pracovní cestu je zásah do osobního života zaměstnance, a proto má zaměstnavatel povinnost hradit jízdní výdaje k návštěvě člena rodiny a zpět. Náhrada může být poskytnuta nejvýše v částce odpovídající jízdním výdajům do místa výkonu práce nebo pravidelného pracoviště anebo bydliště na území České republiky. Za limitující se přitom považuje částka, která je pro zaměstnance nejvýhodnější.

3.1.2.3 Náhrada výdajů za ubytování

Zaměstnavatel poskytne zaměstnanci při zahraniční pracovní cestě náhradu výdajů za ubytování, které vynaložil v souladu s podmínkami zahraniční pracovní cesty. Náhrada se tedy bude poskytovat podle stejných podmínek a ve stejné výši jako při tuzemských pracovních cestách.

3.1.2.4 Zahraniční stravné

Zaměstnanci při zahraniční pracovní cestě přísluší zahraniční stravné v cizí měně. Zahraniční stravné se poskytuje za každý kalendářní den zahraniční pracovní cesty ve výši základní sazby zahraničního stravného. Konkrétní zahraniční stravné potom zaměstnavatel určí ze základní sazby sjednané nebo stanovené pro stát, ve kterém zaměstnanec stráví v kalendářním dni nejvíce času. Zahraniční stravné je určeno k tomu, aby se zaměstnanec mohl stravovat v zahraničí, a proto nejde k zahraničnímu stravnému přistupovat, jako že jde o příjem, který je nutno přesně matematicky přepočítávat na hodinu nebo jiným obdobným

způsobem. Na druhou stranu je nutné zabránit kumulování stravného při zahraniční pracovní cestě v jeden kalendářní den, neboť pak by vznikaly zaměstnavateli neodůvodněné náklady.

Tabulka č. 3.3 **Zahraniční stravné v závislosti na strávené době v kalendářním dni.**

Doba strávená mimo území v ČR	Výše zahraničního stravného
Déle než 12 hodin	Základní sazba v plné výši
Déle než 6 hodin, nejvýše 12 hodin	Základní sazba v poloviční výši
Alespoň 1 hodina, nejvýše však 6 hodin	Základní sazba ve čtvrtinové výši
Méně než 1 hodina	Zahraniční stravné se neposkytuje

Zdroj: Viz Sedláček (2008)

Pokud zaměstnanec vykonává několik kratších zahraničních pracovních cest, pak je stanoven zvláštní způsob výpočtu stravného. Doby strávené mimo území ČR, které trvají 1 hodinu a déle při více zahraničních pracovních cestách v jeden kalendářní den, se pro účely stravného sčítají.

Bylo-li zaměstnanci během zahraniční pracovní cesty poskytnuto jídlo, které má charakter snídaně, oběda nebo večeře a zaměstnanec na ně finančně nepřispěl, pak dochází ke krácení stravného. Stravné se krátí bez ohledu na to, zda jídlo zabezpečil bezplatně sám zaměstnavatel nebo jiná osoba. Zaměstnavatel je oprávněn zahraniční stravné krátit ve výši základní sazby až o 25% za každé jídlo nebo až o 35%, jde-li o zahraniční stravné v poloviční výši základní sazby, anebo až 70%, jde-li o zahraniční stravné ve čtvrtinové výši základní sazby. Pokud chce zaměstnavatel zaměstnanci stravné krátit, musí sjednat nebo určit míru krácení zahraničního stravného před zahájením pracovní cesty. Pokud tak neučiní, stravné se nekrátí.

V případě přerušení zahraniční pracovní cesty nebo po dobu návštěvy člena rodiny zaměstnanci zahraniční stravné nepřísluší. Doba rozhodná pro nárok na zahraniční stravné končí ukončením výkonu práce nebo jiným předem dohodnutým způsobem před návštěvou člena rodiny nebo dohodnutým přerušením zahraniční pracovní cesty z důvodu, které vznikly na straně zaměstnance a začíná současně se začátkem výkonu práce po návštěvě člena rodiny nebo přerušení zahraniční pracovní cesty z důvodů na straně zaměstnance.

Zahraniční stravné je tedy poskytováno po celou dobu trvání zahraniční pracovní cesty bez ohledu na to, jakým způsobem je tato doba trávena, mimo výjimky stanovené zákoníkem práce.

Zahraniční stravné upravuje Ministerstvo financí každoročně ve vyhlášce, pro rok 2010 je to vyhláška č. 459/2009 Sb. (viz Příloha č. 1).

3.1.2.5 Náhrada nutných vedlejších výdajů

Při poskytování náhrad nutných vedlejších výdajů při zahraniční pracovní cestě platí stejná ustanovení jako při poskytování náhrad nutných vedlejších výdajů při tuzemské pracovní cestě.

3.1.2.6 Náhrady při výkonu práce v zahraničí

Bylo-li mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem stanoveno místo výkonu práce popřípadě i pravidelné pracoviště mimo území České republiky, poskytuje zaměstnavatel zaměstnanci cestovní náhrady jako při zahraniční pracovní cestě za dny cesty z České republiky do místa výkonu práce nebo pravidelného pracoviště a zpět. Pokud cestuje se zaměstnancem se souhlasem zaměstnavatele i člen rodiny, poskytne zaměstnavatel náhradu jízdních, ubytovacích a nutných vedlejších výdajů také tomuto členu rodiny, pokud mu vzniknou. Všechny tyto výdaje musí být prokázány.

3.1.3 Náhrady při použití silničního motorového vozidla

V dnešní době by mnohé aktivity podniku bez použití motorových vozidel nemohly být vůbec vykonány. Stejně jako při použití veřejných dopravních prostředků vznikají v případě použití motorových vozidel nároky na náhrady prokázaných jízdních výdajů.

Mezi silniční motorová vozidla patří motocykly, tříkolky a čtyřkolky, osobní automobily, autobusy, nákladní automobily, speciální automobily, tahače, traktory, přípojná vozidla. Vozidla lze rozlišit z hlediska vlastnictví na soukromé a služební vozidla.

Zaměstnavatel dává zaměstnanci příkaz k vykonání pracovní cesty a současně stanovuje i způsob dopravy. Stanovení dopravního prostředku se vepisuje do tiskopisu cestovních příkazů, kde je na to přímo vyhrazené místo (viz příloha č. 2). Zaměstnavatel může určit jakýkoliv dopravní prostředek. Zaměstnavatel by měl brát v úvahu oprávněné zájmy zaměstnance při stanovení způsobu dopravy, např. když zaměstnanec nastupuje na pracovní cestu v nočních hodinách a nelze využít veřejné dopravy na autobusové nádraží, měl by

umožnit zaměstnanci použití taxislužby. Při stanovení výše cestovních náhrad je důležitý druh vozidla a také cena pohonných hmot.

3.1.3.1 Použití soukromého silničního motorového vozidla zaměstnance

Soukromé vozidlo zaměstnance je vozidlo, které nepatří zaměstnavateli. Jde především o vozidlo, které je ve vlastnictví zaměstnance, nebo které si zaměstnanec pronajal nebo vypůjčil. V případě schválení použití soukromého vozidla zaměstnavatelem vzniká zaměstnanci nárok na základní náhradu a náhradu za spotřebovanou pohonnou hmotu. Zaměstnanec může se souhlasem zaměstnavatele použít místo hromadného dopravního prostředku své soukromé vozidlo a zaměstnanci v tomto případě přísluší náhrada jízdních výdajů ve výši odpovídající ceny jízdného určeného hromadného dopravního prostředku.

3.1.3.1.1 Základní náhrada

Základní náhrada se stanoví jako **součin sazby základní náhrady a vzdálenosti** ujeté na pracovní cestě v kilometrech. Přehled sazeb základní náhrady od 1.ledna 2010 je uveden v tabulce č. 3.1.

Tabulka č. 3.1 Přehled sazeb základní náhrady za 1 km jízdy k 1.1.2010.

Druh motorového vozidla	Sazba náhrady
Motocykly a tříkolky	1,10 Kč/km
Osobní silniční motorová vozidla	3,90 Kč/km

Zdroj: Viz Příloha č. 3

Pokud je k soukromému motorovému vozidlu připojen přívěs pak se zvyšuje základní sazba náhrady za 1 km jízdy nejméně o 15%. Nezáleží přitom, zda jde o přívěs zaměstnance, zaměstnavatele nebo jiné osoby. Při stanovení, zdali jde o silniční motorové vozidlo osobní nebo nákladní se vychází z údajů uvedených v technickém průkazu.

3.1.3.1.2 Náhrada za spotřebované pohonné hmoty

Zaměstnanci přísluší vedle základní náhrady i náhrada za spotřebované pohonné hmoty, které vynaložil při pracovní cestě. Tato náhrada se stanoví podle rovnice:

Náhrada = Spotřeba PHM * ujetá vzdálenost v km * cena PHM : 100

Spotřeba pohonné hmoty - zaměstnanec má povinnost předložit technický průkaz použitého vozidla, aby zaměstnavatel mohl podle něj určit spotřebu pohonné hmoty.

Ujetá vzdálenost - je vyjádřena počtem kilometrů skutečně ujetých na pracovní cestě. Nejde o údaj zjištěný z automapy nebo z počítačových programů sloužících pro odhad vzdáleností. Tyto programy slouží zaměstnavateli pouze pro kontrolu vykázaných ujetých kilometrů.

Cena pohonných hmot - prokazuje se dokladem od čerpací stanice, tento doklad by měl být z období konání pracovní cesty nebo z období bezprostředně před nástupem na pracovní cestu a obsahovat pohonnou hmotu uvedenou v technickém průkazu vozidla. Pokud zaměstnanec předloží více dokladů o nákupu pohonných hmot na pracovní cestě s různými cenami za jeden litr, celková náhrada se stanoví jako aritmetický průměr všech doložených cen. V případě, že zaměstnanec nedoloží doklad o nákupu pohonných hmot, použije se k výpočtu náhrady za spotřebovanou pohonnou hmotu průměrná cena vyhlášována Ministerstvem práce a sociálních věcí. Průměrné ceny za 1 litr pohonné hmoty a také porovnání změn této sazby z roku 2009 a na rok 2010 je uvedeno v tabulce č. 3.4.

Tabulka č. 3.4 Porovnání sazeb průměrné ceny za 1 litr pohonné PHM v roce 2009 a 2010.

	91 O Normal	Natural 95 O	98 O Super Plus	Nafta
Od 1.1.2010	28,50 Kč	28,70 Kč	30,70 Kč	27,20 Kč
Od 1.1.2009	26,30 Kč	26,80 Kč	29,00 Kč	28,50 Kč

Zdroj: Viz Příloha č. 3

U zahraničních pracovních cest se náhrada stanoví stejným způsobem jako u tuzemské cesty s tím rozdílem, že náhrada za spotřebovanou pohonnou hmotu v cizí měně a doložené ceně přísluší zaměstnanci pouze za kilometry ujeté mimo území České republiky. Nepředloží-li zaměstnanec doklad o nákupu pohonných hmot v zahraničí, může mu zaměstnavatel poskytnout náhradu i na základě jeho prohlášení o skutečně vynaložené ceně pohonné hmoty a důvodu nedoložení dokladu. Nejsou-li důvody nedoložení nedostatečné, použije se cena z tabulky 3.4 a náhrada se vyplácí v Kč. Pokud je cena na dokladu v běžné měně příslušného státu, přepočte se na měnu, ve které se provádí vyúčtování cestovních náhrad.

3.1.3.1.3 Náhrada v ceně jízdného hromadným dopravním prostředkem

Používání silničního motorového vozidla při pracovní cestě za náhradu jízdného veřejným dopravním prostředkem upravuje § 157 odst. 2 zákoníku práce. Na cestovním příkazu určí zaměstnavatel způsob dopravy, jehož cena jízdného bude potom zaměstnanci uhrazena. Zaměstnavatel bude z možných variant volit tu, která bude ekonomicky nejvýhodnější. Zaměstnanec zjišťuje a uvádí do vyúčtování pracovní cesty cenu jízdenky, zaměstnavatel pak jenom kontroluje správnost údajů. Náhrada může být poskytnuta pouze za cenu jízdenky veřejného dopravního prostředku.

3.1.3.2 Použití soukromého vozidla podnikatele

U podnikatelů musíme rozlišit, zda se jedná o vozidlo zahrnuté do podnikání (tedy, jestli je či není součástí obchodního majetku podniku) anebo o soukromé vozidlo nezahrnuté do majetku firmy (podnikatel je uveden v technickém průkazu jako vlastník). V tabulce č. 3.5 jsou souhrnně uvedeny náhrady jízdného za použití vozidla podnikatele.

Tabulka č. 3.5 Náhrady jízdného u vozidel použitých podnikatelem.

Vlastnictví vozidla	Náhrada jízdních výdajů
Soukromé vozidlo podnikatele vložené do obchodního majetku nebo vozidlo v nájmu	Skutečná spotřeba PHM doložená doklady o nákupu a evidencí jízd
Soukromé vozidlo podnikatele, které bylo zahrnuto v obchodním majetku anebo bylo pořizováno na finanční leasing, a nájemné bylo uplatněno jako daňový výdaj	Náhrada pohonných hmot
Soukromé vozidlo podnikatele, které není a nebylo zahrnuto v obchodním majetku	Základní náhrada a náhrada za spotřebu pohonných hmot
Vozidlo pořízené podnikatelem na finanční leasing, ale nájemné nebylo uplatněno jako daňový výdaj	Základní náhrada a náhrada za spotřebu pohonných hmot

Zdroj: Viz Sedláček (2008)

U vozidla použitého podnikatelem k pracovní cestě platí podmínka, že vozidlo podléhá silniční dani. Předmětem silniční daně je za každý kalendářní měsíc, v němž podnikatel

vozidlo použil k podnikání. Poplatníkem daně je podnikatel, který je zapsán v technickém průkazu jako provozovatel.

3.1.3.2.1 Základní náhrada

Základní náhrada se stanoví jakou součin základní náhrady a počtu ujetých kilometrů na pracovní cestě. Výši sazby základní náhrady upravuje vyhláška Ministerstva práce a sociálních věcí s výjimkou sazby pro nákladní automobily a autobusy, pro které se použije zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů § 24 odst. 2 písm. k) bod 3, který nám říká, že pro nákladní automobily a autobusy se použije sazba základní náhrady pro osobní automobil. Přehled základních náhrad je uveden v tabulce č. 3.6.

Tabulka č. 3.6 Sazby základních náhrad

Druh motorového vozidla	Sazba náhrady
Motocykly a tříkolky	1,10 Kč/km
Osobní automobily	3,90 Kč/km
Nákladní automobily a autobusy	3,90 Kč/km

Zdroj: Viz Příloha č. 3

V sazbě základní náhrady jsou zahrnuty výdaje na **údržbu, opravy, zákonné pojištění, technické prohlídky vozidla** atd. Jako výdaje daňové tedy nelze uplatnit např. výdaje na mytí vozidla na pracovní cestě, doplňování provozních kapalin.

3.1.3.2.2 Náhrada za spotřebované pohonné hmoty

Náhrada za spotřebované pohonné hmoty se vypočítá obdobně jako u zaměstnanců.

Náhrada = spotřeba PHM x ujetá vzdálenost v km x cena PHM : 100

Spotřeba PHM se vypočte jako aritmetický průměr všech hodnot o spotřebě pohonných hmot uvedených v technickém průkazu vozidla. Pokud není údaj v technickém průkazu uveden, lze použít spotřebu v pokynu D-300 Ministerstva financí ČR (viz Tabulka č 3.7).

Tabulka č. 3.7 **Hodnoty průměrné spotřeby vozidla**

Druh motorového vozidla	Benzín (l/100 km)	Nafta (l/100 km)
Osobní automobil	6,9	5,8
Nákladní automobil	7,6	6,4
Osobní automobil s automatickou převodovkou	7,6	6,4
Nákladní automobil s automatickou převodovkou	8,4	7,0

Zdroj: Pokyn D-300

Ujetá vzdálenost se určuje stejným způsobem jako u zaměstnance, tedy je vyjádřena počtem kilometrů skutečně ujetých na pracovní cestě.

Cena PHM u vozidel, které nejsou zahrnuta do podnikání, může být prokázána nákupním dokladem anebo jako průměrná cena vyhlášená Ministerstvem financí. Průměrné ceny jsou stanoveny v pokynu č. D-320 (platilo pro rok 2008), podnikatel je využívá převážně z důvodu jednoduchosti, administrativní nenáročnosti a někdy i pro ekonomickou výhodnost. V tabulce č. 3.8 jsou uvedeny průměrné ceny PHM.

Tabulka č. 3.8 **Průměrné ceny za 1 litr PHM podle pokynu D-320**

Pohonná hmota	Druh	Cena
Benzín Speciál	BA – 91	29,73 Kč
Benzín Normál (Natural)	BA – 91	29,85 Kč
Benzín Natural	BA – 95	30,34 Kč
Benzín Super plus (Natural)	BA – 98, 99, a 100	32,65 Kč
Motorová nafta		31,68 Kč

Zdroj: Viz Příloha č. 4

Počínaje rokem 2009 již nebudou vydávány pokyny řady D k cenám pohonných hmot a podnikatelé budou postupovat podle příslušné vyhlášky MPSV, která je vydávána před začátkem příslušného zdaňovacího období (viz Příloha č. 3). Pro podnikatele to má tu výhodu, že již na počátku příslušného zdaňovacího období budou znát průměrnou cenu pohonných hmot, kdežto podle pokynů řady D byla tato cena známa až po skončení zdaňovacího období.

3.1.3.3 Náhrady při použití služebního vozidla

Za služební motorové vozidlo považujeme vozidlo, které je zahrnuto v obchodním majetku zaměstnavatele, vozidlo, které má zaměstnavatel pronajato formou operativního nebo finančního leasingu, vozidlo, které má zaměstnavatel vypůjčeno. Je-li zaměstnavatelem podnikatel, je pro zaměstnance služebním vozidlem také soukromé vozidlo podnikatele, nezahrnuté do obchodního majetku. Služební motorová vozidla musíme z hlediska cestovních náhrad rozlišit podle hlediska, jestli je vozidlo používáno ke služebním účelům nebo vozidla používaná k soukromým účelům. K prokázání daňově uznatelných výdajů za spotřebovanou pohonnou hmotu je důležitá správná a průkazná evidence jízd vozidel. Podle zákona o silniční dopravě má podnikatel povinnost vést evidenci ujetých kilometrů, tedy knihu jízd u jednotlivých služebních vozidel, kde musí být uvedena alespoň státní poznávací značka, jméno a příjmení řidiče, datum, místo a čas začátku a konce pracovního výkonu, stav počítadla ujetých kilometrů při odjezdu a příjezdu, druh nákladu, jde-li o nákladní dopravu a vztah dopravce k nákladu.

3.1.3.3.1 Pouze k služebním účelům

K výkonu práce, k podnikání, k pracovním cestám nebo k cestám v místě výkonu práce používají zaměstnanci nebo podnikatelé služební vozidla, v takových to případech nepřísluší ani zaměstnanci ani podnikateli žádná náhrada jízdních výdajů. Do základu daně však může podnikatel nebo zaměstnavatel zahrnout skutečné výdaje, které byly vynaloženy na spotřebované pohonné hmoty při použití vozidla k podnikatelským aktivitám. Tyto výdaje musí však být doloženy doklady o nákupu pohonných hmot. V případě, kdy nelze žádným způsobem při zahraničních cestě získat doklad o nákupu pohonných hmot a prokázat tak výši částky, pak lze do daňových výdajů uplatnit částku, která je stanovena při náhradě za spotřebované pohonné hmoty. Kromě výdajů za spotřebované pohonné hmoty se u služebních vozidel uplatňují jako daňově uznatelné další výdaje, a to např. výdaje na opravy a udržování, na měření emisí škodlivin, na školení a zdravotní prohlídky řidičů, zákonné a havarijní pojištění, daňové odpisy vozidla, dálniční poplatky, parkovné, silniční daň a další prokázané nutné výdaje.

3.1.3.3.2 K služebním účelům i k soukromým účelům

V podnikatelské sféře zaměstnavatel může zaměstnanci povolit používání služebního vozidla i k soukromým účelům. Služební vozidlo k soukromým účelům může použít i sám podnikatel. V těchto případech nelze výdaje na soukromé cesty zahrnout mezi daňově

uznatelné náklady. Toto bezplatné poskytnutí služebního vozidla zaměstnancům k soukromým i služebním vozidlům je podmíněno existencí pracovněprávního vztahu. Tento příjem zaměstnance podle § 6 odst. 6 zákona o daních z příjmů se považuje za nepeněžní příjem zaměstnance a to ve výši 1% vstupní ceny, nejméně však 1000 Kč, za každý i započatý kalendářní měsíc, kdy je platný vztah k používání služebního vozidla i pro soukromé účely. Ovšem důležité není, jestli zaměstnanec vozidlo opravdu použil nebo nepoužil k soukromým účelům. Vstupní cenou se rozumí vstupní cena, která se uplatňuje pro účely daňových odpisů. V této ceně musí být zahrnuta i daň z přidané hodnoty, není-li zahrnuta je třeba ji o tuto daň zvýšit. Pokud se jedná o vozidlo najaté, pak se vychází ze vstupní ceny vozidla původního vlastníka.

V případě, že zaměstnavatel poskytne zaměstnanci v kalendářním měsíci více vozidel, pak se postupuje podle toho, zda vozidla mohl zaměstnanec používat po sobě nebo vedle sebe. Po sobě znamená, nejprve použil jedno vozidlo a pak druhé, ale první již nepoužil. Použití vozidel vedle sebe, znamená, že si může vybrat, které vozidlo použije. Pokud „po sobě“ považuje se za příjem zaměstnance 1 % z nejvyšší vstupní ceny obou vozidel a u možnosti „vedle sebe“ se za příjem zaměstnance považuje 1 % ze součtu vstupních cen vozidel. Tyto částky nejsou skutečným příjmem zaměstnance a tedy ani mzdovým nákladem. Jde pouze o částky, které zvyšují základ daně zaměstnance.

3.1.3.4 Paušální výdaje na dopravu

V roce 2009 zavedl zákon o daních z příjmů paušální výdaj na dopravu. Paušální výdaj na dopravu lze uplatnit při splnění určitých podmínek stanovených zákonem. Paušální výdaje na dopravu může uplatnit fyzická osoba, která má příjmy podle ustanovení §7 (příjmy z podnikání a z jiné samostatně výdělečné činnosti) a §9 (příjmy z pronájmu) a právnická osoby, avšak po dodržení zákonných podmínek. V případě, že se poplatník rozhodne použít paušál, nemůže uplatnit výdaje podle § 24 odst. 2 písm. k/ Zákona o daních z příjmů a vozidlo nesmí přenechat ani po část příslušného kalendářního měsíce k užívání jiné osobě. Tedy např. pokud poskytne zaměstnavatel svému zaměstnanci vozidlo k používání pro služební i soukromé účely, nelze u tohoto vozidla použít paušál na dopravu. Paušální výdaje na dopravu lze uplatnit nejvýše za 3 vlastní silniční motorová vozidla zahrnutá nebo nezahrnutá do obchodního majetku nebo v nájmu za zdaňovací období. Výhodou vedení paušálních výdajů na dopravu je, že poplatník nemusí pro účely daně z příjmů vést evidenci, která by prokazovala jeho výdaje v souvislosti s provozem silničního motorového vozidla, tedy tzv. knihu jízd.

3.1.3.4.1 Výše paušálu

Výše paušálu je pevně určena stanovenou částkou, která není závislá na skutečné výši výdajů, jež by se musely při jejich daňovém uplatnění prokazovat. Paušální výdaj na dopravu činí **na jedno motorové vozidlo 5000 Kč za každý kalendářní měsíc**. Poplatník, který uplatňuje paušální výdaj u vozidel, která používá pouze zčásti k dosažení, zajištění a udržení příjmů může uplatnit paušální výdaj ve výši 4000 Kč za celý kalendářní měsíc a 80 % ostatních výdajů včetně daňových odpisů. Jestliže vozidlo použijeme k soukromým účelům jen v některých měsících, krátí se pouze výdaje vzniklé v těchto měsících. V rámci jednoho zdaňovacího období nemůže být u příslušného vozidla kombinován paušál s uplatňováním prokázaných výdajů na pohonné hmoty. Jestliže uplatňujeme paušál u dvou až tří vozidel, krácený paušál můžeme uplatnit jen u jednoho z nich. Ostatní vozidla „s paušálem“ musíme užívat k podnikání výlučně. V případě uplatňování výdajů na dosažení, zajištění a udržení příjmů u čtvrtého a dalších vozidel musíme prokazovat výši vzniklých výdajů (nákladů).

Paušální výdaje na dopravu zahrnují výdaje (náklady) na spotřebované pohonné hmoty a parkovné vynaložené v souvislosti s užíváním silničního motorového vozidla, u kterého poplatník uplatní paušální výdaj na dopravu.

K paušálu navíc můžeme uplatnit ostatní výdaje – odpisy, pojistné, výdaje na opravy a údržbu apod. v prokázané výši, tedy na základě dokladů.

Paušální výdaj na dopravu lze použít u silničních motorových vozidel, nelze ho použít u zvláštních vozidel jako např. traktory a pracovní stroje.

3.1.3.4.2 Případy kdy nelze využít paušální výdaje na dopravu

Paušální výdaje na dopravu nelze využít u zvláštních vozidel, jako jsou např. traktory a pracovní stroje. Dále je nemohou využívat poplatníci, kteří vozidlo pronajímají, vypůjčují nebo poskytují bezplatně nebo za cenu nižší než tržní svým zaměstnancům k používání pro služební a soukromé účely. Také je nelze použít u vozidla vypůjčeného tedy vozidla používané na základě smlouvy o výpůjčce.

3.1.3.4.3 Daň silniční a paušální výdaje na dopravu

V případě, že poplatník za příslušný kalendářní měsíc uplatnil paušální výdaj na dopravu (i krácený) je jasné, že tedy vozidlo bylo použito k podnikání, což znamená, že jednoznačně bylo v daném měsíci předmětem daně silniční. Způsob jakým uplatňujeme výdaje související s vozidlem, nemá žádný vliv na to, zda vozidlo je předmětem daně.

3.1.3.4.4 DPH a paušální výdaje na dopravu

Pravidla paušálu na dopravu platí v oblasti daně z příjmů, nikoliv v oblasti DPH. Pro účely DPH však i v tomto směru platí § 100 zákona o DPH, podle něhož je plátce povinen vést v evidenci pro účely daně veškeré údaje vztahující se k jeho daňové povinnosti, zejména údaje potřebné pro správné stanovení daňové povinnosti. To znamená, že **spotřebu pohonných hmot pro účely DPH bude muset prokazovat i nadále knihou jízd nebo nějakou jinou obdobnou knihou.** Plátce má právo uplatnit nárok na odpočet za podmínky, že přijme od jiného plátce daně zdanitelné plnění, použije ho pro svou ekonomickou činnost a doloží je daňovým dokladem. Dodržení těchto zákonných podmínek musí prokázat a použití paušálu na dopravu pro účely daně z příjmů neznamená, že plátce prokázal použití pro svou ekonomickou činnost. Tady je nyní tedy rozpor mezi zákonem o DPH, který plátcí doporučuje vést knihu jízd, jelikož jejím vedením je plátce schopen prokázat dodržení zákonem stanovených podmínek a zákonem o daních z příjmů, který u paušálních výdajů na dopravu má zjednodušení právě v tom, že podnikatel knihu jízd vést nemusí.

3.1.3.4.5 Využití v praxi

Nabídka použití paušálních výdajů na dopravu se jeví jako velice velkorysá, mnoho podnikatelských subjektů ji v praxi ovšem nevyužije. Paušální výdaje na dopravu použijí především malí podnikatelé, kteří nejsou plátcí DPH a kteří nemají zaměstnance, kterým by poskytli vozidlo pro soukromé účely. Vzhledem k tomu, že paušální výdaj na dopravu a skutečné výdaje na pohonné hmoty a parkovné nelze uplatnit v jednotlivých měsících zdaňovacího období kombinovaně, bude se nepochybně poplatník rozhodovat zpravidla až po skončení zdaňovacího období, kdy už poplatník bude znát skutečné výdaje na pohonné hmoty za vozidlo a parkovné a bude moci zjistit, který z uvedených způsobů uplatnění je pro něho výhodnější.

Měsíční paušální výdaj	5000 Kč
Cena Natural 95	28,70 Kč/l

$$5000 / 28,70 = 174,22 \text{ km}$$

$$174,22 \times 12 = 2090,74 \text{ km}$$

Podnikateli, jehož vozidlo jezdí na Natural 95, se paušální výdaj vyplatí, jestliže za kalendářní měsíc neujezdí svým motorovým vozidlem více než 175 km. Za kalendářní rok tedy najezdí do 2090,74 km.

Měsíční paušální výdaj	5000 Kč
Cena nafty	27,20 Kč/l

$$5000 / 27,20 = 183,82 \text{ km}$$
$$183,82 \times 12 = 2205,84 \text{ km}$$

Podnikateli, jehož vozidla jezdí na motorovou naftu, jejíž cena je nižší než cena benzínu, se paušální výdaj na dopravu za kalendářní měsíc vyplatí, pokud podnikatel svým motorovým vozidlem neujezdí více než 184 km. Za kalendářní rok tedy najezdí do 2205,84. Je to tedy o více než 100 km za kalendářní rok než u podnikatele s motorovým vozidlem, které jezdí na Natural 95.

Měsíční paušální výdaj	4000 Kč
Cena Natural 95	28,70 Kč/l

$$4000 / 28,70 = 139,37 \text{ km}$$
$$139,37 \times 12 = 1672,44 \text{ km}$$

U zkráceného paušálního výdaje na dopravu, tedy 4000 Kč, se tento paušál podnikateli jezdícího na Natural 95 vyplatí, pokud ujezdí méně než 140 km za kalendářní měsíc nebo méně než 1673 km za kalendářní rok.

Měsíční paušální výdaj	4000 Kč
Cena nafty	27,20 Kč/l

$$4000 / 27,20 = 147,1 \text{ km}$$
$$147,1 \times 12 = 1765,2 \text{ km}$$

U zkráceného paušálního výdaje na dopravu se podnikateli vyplatí, pokud jezdí na motorovou naftu při ujetí 147 km za kalendářní měsíc nebo 1765,2 km na kalendářní rok.

Z těchto výpočtů tedy vyplývá, že paušální výdaj na dopravu je výhodný spíše pro podnikatele, kteří během kalendářního měsíce neuskutečňují příliš mnoho cest svým motorovým vozidlem.

Tabulka č. 3. 9 **Výhody a nevýhody paušálních výdajů na dopravu a skutečných výdajů**

	Paušální výdaje na dopravu	Skutečné výdaje
Výhody	není povinnost vést knihu jízd	výdaje na opravy, pojistné, parkovné, spotřebované PHM se prokazují ve skutečné výši dle dokladů
	zahrnuje výdaje na spotřebované PHM a parkovné	lze použít na všechna vozidla
	ostatní výdaje jako odpisy, pojistné, výdaje na opravy, údržbu se uplatní v prokázané výši	
	paušální výdaj 5000 Kč/měsíc uplatní i v případě, že skutečně tolik neprojel	
Nevýhody	lze použít pouze na 3 vozidla	musí vést knihu jízd
	nelze uplatnit výdaje podle § 24 odst. 2 písm. k), ZDP	
	pokud plátce DPH, tak pro účely DPH nutno vést knihu jízd	

Zdroj: Vlastní

3.2 Poskytování cestovních náhrad zaměstnancům v neziskovém sektoru

Poskytování cestovních náhrad pouze pro státní správu je upraveno v zákoníku práce v hlavě III. Rozdíl s podnikatelskou sférou je především v tom, že určití zaměstnavatelé, jejichž činnost je zabezpečována finančními prostředky ze státního rozpočtu nebo z veřejných

zdrojů, mohou těmito prostředky disponovat jen na základě právních předpisů. Je tedy důležité, aby se pro tyto zaměstnavatele zúžily hranice k rozhodování o výši poskytovaných cestovních náhrad a aby se omezilo i poskytování některých fakultativních náhrad. Zaměstnavatelé podle § 109 zákoníku práce tj. **stát, územní samosprávný celek, státní fond, příspěvková organizace**, jejíž náklady na platy a odměny za pracovní pohotovost jsou plně zabezpečovány z příspěvků na provoz poskytovaného z rozpočtu zřizovatele nebo z úhrad podle zvláštních právních předpisů, **školská právnická osoba** zřízena Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí podle školského zákona nebo **veřejné neziskové ústavní zdravotnické zařízení** s výjimkou peněžitého plnění poskytovaného občanům cizích států s místem výkonu práce mimo území České republiky, mohou poskytovat svým zaměstnancům cestovní náhrady pouze a maximálně ve výši stanovených limitů a sazeb a jen ty, které jsou zde upraveny. Jiné nebo vyšší cestovní náhrady nesmějí zmínění zaměstnavatelé svým zaměstnancům poskytovat, pokud by jiné nebo vyšší cestovní náhrady poskytli, znamenalo by to neoprávněné použití finančních prostředků. Zaměstnavatel ve státní správě postupuje při poskytování cestovních náhrad podle zákoníku práce části sedmé hlavy druhé a dále se stanovenými odchylkami stanovenými v hlavě třetí.

3.2.1 Odchylyky při poskytnutí cestovních náhrad při tuzemské pracovní cestě

3.2.1.1 Náhrada jízdních výdajů

Sazba základní náhrady za použití soukromého silničního motorového vozidla zaměstnancem při pracovní cestě, která činí za 1 km jízdy u jednostopých vozidel a tříkolek 1,10 Kč a u osobních silničních motorových vozidel 3,90 Kč je pro zaměstnavatele závazná a nemůže ji sjednat nebo před pracovní cestou určit jinak. Sazba je sjednocena pro všechny zaměstnavatele a nelze ji ani zvyšovat ani snižovat.

3.2.1.2 Stravné

U stravného při tuzemských pracovních cestách zaměstnanců státní správy je stanovena významná odchylka ve srovnání stanoveného stravného při tuzemských pracovních cestách u zaměstnanců v podnikatelské sféře. Sazby stravného jsou stanoveny pevně a zaměstnavatel ve státní správě je nemůže zvyšovat ani snižovat. Je to proto, že při poskytování stravného z veřejných zdrojů není neomezený prostor pro určování výše stravného. Naopak zde dochází k zúžení prostoru pro rozlišení jeho výše ve srovnání

s podnikatelskou sférou. Podle § 176 odst. 1 zákoníku práce je stanoveno, že zaměstnavatel ve státní správě poskytne zaměstnanci za každý kalendářní den stravné ve výši

- 58 Kč až 69 Kč, trvá-li pracovní cesta 5 až 12 hodin,
- 88 Kč až 106 Kč, trvá-li pracovní cesta déle než 12 hodin, nejvýše však 18 hodin,
- 138 Kč až 165 Kč, trvá-li pracovní cesta déle než 18 hodin.

Tyto výše stravného se mění v závislosti na vývoji cen prováděcím předpisem (viz Příloha č. 3).

Tabulka č. 3.10 Porovnání stravného v podnikatelské sféře a neziskovém sektoru v roce 2010

Délka pracovní cesty	Podnikatelská sféra	Neziskový sektor
5 až 12 hodin	61 Kč	61 - 73 Kč
12 až 18 hodin	93 Kč	93 – 112 Kč
Déle než 18 hodin	146 Kč	146 – 174 Kč

Zdroj: Vlastní

Zaměstnavatel ve státní správě může svému zaměstnanci poskytnout stravné, i když pracovní cesta trvá méně než 5 hodin při znemožnění stravovat se obvyklým způsobem, a to ve výši rozpětí částek pro trvání pracovní cesty 5 až 12 hodin. Pokud zaměstnavatel neurčí výši stravného a míru krácení před vysláním na pracovní cestu, přísluší zaměstnanci dolní hranice rozpětí výše stravného. Tito zaměstnavatelé mívají výši stravného sjednanou ve vnitřním předpise.

3.2.1.3 Náhrada při přijetí a přeložení

Náhrada při přeložení zahrnuje poskytování cestovních náhrad při přijetí do zaměstnání a při přeložení. Při uzavírání pracovního poměru musí zaměstnanec sám zvážit, zda výdaje na ubytování, stravování a cesty do práce a zpět jsou takové, aby byl schopen řádně plnit pracovní povinnosti vyplývající z uzavřeného pracovního poměru. Je-li zaměstnavatelem sjednáno poskytnutí náhrad při přijetí do zaměstnání anebo při přeložení do jiného místa, mohou tyto náhrady dosahovat takové výše, jako jsou náhrady při pracovní

cestě. Jsou ovšem stanoveny lhůty pro poskytování těchto náhrad. Maximální lhůta pro poskytování náhrad je 4 roky, touto lhůtou je snaha zabránit zneužívání náhrady. Dále je stanovena lhůta, pokud je pracovní poměr uzavřen na dobu určitou, pak je to do skončení pracovního poměru. V případě, že by se zaměstnanec přestěhoval do obce místa výkonu práce, v tom případě zaměstnanci zaniká možnost na poskytování náhrad. Zaměstnavatel v takovém případě může taxativně poskytnout náhrady spojené se stěhováním. Tím vylučuje snahu o zájem a oddalování přestěhování. Konkrétně jde o náhradu prokázaných výdajů za přepravu bytového zařízení, náhradu prokázaných jízdních výdajů jeho a člena rodiny z bydliště do nového bydliště, náhradu prokázaných nutných vedlejších výdajů souvisejících s přepravou bytového zařízení a náhradu prokázaných nezbytných nutných výdajů spojených s úpravou bytu, a to až do výše 15 000Kč.

3.2.1.4 Odchylnky poskytování cestovních náhrad při zahraniční pracovní cestě

Při zahraniční pracovní cestě poskytne zaměstnavatel ve státní správě svému zaměstnanci stravné za každý kalendářní den zahraniční pracovní cesty ve výši základní sazby zahraničního stravného, které je stanoveno prováděcím právním předpisem (viz Příloha č.1). Vyhláška ministerstva financí, která se vydává v zásadě každoročně, s účinností od 1.1. kalendářního roku. Určeným osobám např. vedoucím organizačních složek státu a jejich zástupcům a statutárním orgánům a jejich zástupcům je možné zahraniční stravné nad horní limit zvýšit, a to až do výše přesahující o 15% základní sazby zahraničního stravného. Je to stanoveno z důvodu, že se předpokládá u vedoucích zaměstnanců, že se budou stravovat v restauračních zařízeních vyšší kvalitativní třídy. Proto se tedy připouští částečné zvýšení základní sazby. Zaměstnavatel ve státní správě může svému zaměstnanci poskytnout kapesné do výše 40% zahraničního stravného. Kapesné se poskytují především na krytí nutných vedlejších výdajů osobního charakteru zaměstnance. Je zřejmé, že zaměstnanci mohou vzniknout výdaje, které nemají charakter žádného výdaje, za který je zákonem stanovena náhrada. Poskytování kapesného se vztahuje i na podnikatelskou sféru, kde k důvodům k využití kapesného dochází taktéž.

Dílčí shrnutí

V této kapitole jsem se věnovala rozdílům v poskytování cestovních náhrad v podnikatelské sféře a v neziskovém sektoru. Provedu malé shrnutí. Neziskový sektor se při poskytování cestovních náhrad řídí stejně jako podnikatelská sféra zákoníkem práce, rozdíl je v tom, že podnikatelská sféra je vymezena v hlavě II. a neziskový sektor v hlavě III.

zákoníku práce. Tyto dvě hlavy se ovšem prolínají. Tak tedy hlavní rozdíl v poskytování cestovních náhrad je v tom, že neziskový sektor je omezen maximální hranicí, kterou zaměstnanci může poskytnout, a to proto, že zaměstnavatel má omezené finanční prostředky, které může využívat. Podle § 6 odst. 7, zákona o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, náhrady cestovních výdajů poskytované v souvislosti s výkonem závislé činnosti do výše stanovené nejsou předmětem daně. To platí pro zaměstnance zaměstnavatele, kterými jsou stát, územní samosprávný celek, státní fond, příspěvková organizace, školská právnická osoba, veřejné neziskové ústavní zdravotnické zařízení. Jiné a vyšší náhrady jsou zdanitelným příjmem.

3.3 Specifika poskytování cestovních náhrad u sportovních organizací

Specifika poskytování cestovních náhrad u sportovních organizací vznikají jednak z důvodu, že se jedná o neziskovou organizaci a jednak charakterem činnosti sportovní organizace. Dochází zde k výplatě cestovních náhrad jak zaměstnancům, tak i členům nebo jiným osobám, které nejsou v zaměstnaneckém poměru k příslušné sportovní organizaci. Sportovní organizace se musí při poskytování cestovních náhrad řídit zákoníkem práce i dalšími právními předpisy.

3.3.1 Sportovní organizace vyplácí cestovní náhrady

- ***Zaměstnancům sportovních organizací***

Vyplácení cestovních náhrad zaměstnancům se řídí dle zákoníku práce a nejsou zde žádná specifika ani rozdíly, cestovní náhrady se vyplácí zaměstnancům, kteří mají uzavřenou pracovní smlouvu nebo mají uzavřený pracovní poměr na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr.

- ***Členům sportovních organizací***

Jedná se o náhrady cestovních výdajů vyplácené v souvislosti s účastí na výcvikových soustředěních a na sportovních soutěžích. Problém zde nastává, jestli jde o oprávnění poskytovat náhrady ze strany sportovní organizace a jestli tyto náhrady budou spadat u organizace do nákladů daňově uznatelných nebo nikoliv. Jelikož v zákoníku práce

je vymezeno poskytování cestovních náhrad pouze zaměstnancům, otázka členů vyřešena není. V takovém to případě záleží především na orgánech sportovní organizace (občanského sdružení) tj. valné hromady, výboru, správní a dozorčí rady jestli budou poskytovat cestovní náhrady. Z hlediska daňového se u sportovní organizace jedná o výdaj (náklad) související s činností a pro člena sportovní organizace lze využít osvobození podle §4 odst. 1 písm. k) zákona o daních z příjmů. Sportovní organizace s těmito členy většinou uzavírají tzv. innominátní⁴ smlouvu, na základě této smlouvy vyplácejí cestovní náhrady členům. Z pohledu člena sportovní organizace, jestliže uzavře s organizací innominátní smlouvu, pak je podle daňového hlediska považován za zaměstnance, neboli osobu, která má příjmy zdaňované podle § 6 ZDP. V takovém případě je zaměstnavatelem člena nebo sportovce sportovní organizace a tento sportovec pobírá normální mzdu, ze které je mu srážena daň ze závislé činnosti.

- ***Rozhodčím, organizačním a technickým delegátům***

Fyzické osoby, které se podílejí na zabezpečování sportovních činností pro sportovní organizace, nemohou být jejími členy např. rozhodčí, techničtí delegáti. Většina interních směrnic sportovních organizací zavazuje účastníky a pořadatele sportovních soutěží k úhradě cestovních náhrad těmto osobám. Výše náhrad je upravována směrnicemi svazů např. Českomoravský fotbalový svaz, Český svaz ledního hokeje. Pokud rozhodčí vlastní živnostenský list, pak je tato činnost zahrnuta do seznamu volných živností a přijetí odměny od klubu se považuje za příjem z podnikání podle § 7, odst. 1b). Pokud rozhodčí nevlastní živnostenský list, přijme odměnu s ekvivalentem náhrady s výdajovým dokladem od klubu, pak je povinen tyto příjmy zahrnout do svých zdanitelných příjmů. Nabízí se zde možnost zahrnout tyto příjmy mezi ostatní příjmy dle § 10 ZDP, ale u finančních úřadů nebývá ochota k souhlasu se zahrnutím těchto příjmů do § 10 ZDP. Finanční úřady striktně vyžadují tyto příjmy zahrnout do § 7 odst. 2 b) jako příjmy z výkonu nezávislého povolání. Rozhodčí tedy bude své příjmy zdaňovat dle § 7 ZDP. Od celkové sumy vyplacených odměn a cestovného za rok si může odečíst buď reálné výdaje, které musejí být podloženy paragony, fakturou či jiným daňovým dokladem nebo tuto částku snížit ve výši % z příjmů, které jsou uvedeny v § 7 odst. 7. písm. b), ZDP a pro rok 2009 činily 60%.

⁴Tzv. nepojmenovaná smlouva, smlouva nezařaditelná pod žádnou z typových smluv zákonem upravených.

- ***Jiným osobám***

Dále taky může nastat situace, kdy cestovní náhradu požaduje vyplatit osoba, která není se sportovní organizací v žádném již popsaném vztahu. Jedná se v tomto případě např. o rodiče mládežnických sportovců nebo jejich přátelé, kteří na základě dohody se sportovní organizací podnikají „pracovní cestu“. Např. rodiče dopraví své děti na fotbalový zápas vlastním dopravním prostředkem. V tomto případě je vhodné uzavřít s rodiči tzv. innominátní smlouvu a upravit v ní poskytování cestovních náhrad.

3.3.2 Občanské sdružení sportovní organizace TJ Valašské Meziříčí

Občanské sdružení Tělovýchovná jednota Valašské Meziříčí sdružuje sportovní oddíly a tyto oddíly se musí řídit zákony a vnitřními směrnici tohoto občanského sdružení. Tyto sportovní oddíly jsou sdruženy ve svazu. Např. TJ fotbalový klub se musí řídit směrnicemi Českomoravského fotbalového svazu, pod kterým je sdružen. Znalost těchto směrnic je důležitá, neboť v nich jsou začleněny náhrady vyplácené např. rozhodčím a delegátům, které musí občanské sdružení vyplácet těmto osobám, ale **ve výši určené příslušným svazem** podle Hospodářské směrnice ČMFS. To tedy znamená, že zaměstnancům (členům) je vnitřním předpisem stanoveno, že jim bude vyplácena náhrada např. za použití silničního motorového vozidla ve výši 3,90 Kč za ujetý kilometr (viz Příloha č. 5) směrnice o poskytování cestovních náhrad v roce 2010 TJ Valašské Meziříčí, ve které je stanoveno, že se vychází ze sazeb zákoníku práce, ale rozhodčímu a delegátovi, kteří se starali o utkání, musí být podle směrnice ČMFS vyplácena náhrada za použití silničního motorového vozidla 4 Kč za ujetý kilometr.

Sportovní organizace musí v souladu s ČMFS vyplatit 4 Kč za ujetý kilometr, ale podle zákoníku práce je stanovena sazba 3,90 Kč za ujetý kilometr. Vzniká nám zde rozdíl 0,10 Kč za ujetý kilometr. Co s tímto 0,10 Kč? Jestliže sportovní organizace má statut občanského sdružení, tak víme, že občanská sdružení pokud z hlavní činnosti dosáhnou ztráty, pak tato ztráta patří mezi příjmy, které nejsou předmětem daně z příjmu a zmíněný 0,10 Kč nám nijak nezasahuje do zdaňování. Jestliže dosáhne občanské sdružení z hlavní činnosti zisku, pak tento základ daně je předmětem daně z příjmu, ale toto občanské sdružení má dále možnost snížit základ daně až o 30% nejvíce však o 1 000 000 Kč. Pokud má sportovní organizace statut společnosti s ručením omezeným, pak je tento náklad považován za náklad nad rámec

zákona a společnost ho musí zahrnout mezi náklady daňově neuznatelné, tedy použít je jako připočitatelnou položku k základu daně.

Fotbalový klub TJ Valašské Meziříčí má i případy hráčů, kteří u nich hrají na tzv. neamatérskou smlouvu, což znamená, že tento hráč má smluvně stanovenou částku, která mu bude vyplácena za zápas a trénink a v této částce už jsou zahrnuty veškeré náklady tedy i cestovné, to znamená, že už mu nebudou vypláceny žádné další cestovní náhrady. Z pohledu daňového, tento hráč se musí s těmito příjmy vypořádat sám v daňovém přiznání. Na tomto principu fungují i smlouvy s trenéry, ale nesmí mít tyto smlouvy prvky závislé činnosti⁵.

⁵Za závislou práci, která je vykonávána ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, se považuje výlučně osobní výkon práce zaměstnance pro zaměstnavatele, podle pokynů zaměstnavatele, jeho jménem, za mzdu, plat nebo odměnu za práci, v pracovní době nebo jinak stanovené nebo dohodnuté době na pracovišti zaměstnavatele, popřípadě na jiném dohodnutém místě, na náklady zaměstnavatele a na jeho odpovědnost podle § 2 odst. 4, Zákoníku práce.

4 Cestovní náhrady v praxi

4.1 Účtování o cestovních náhradách

V podvojném účetnictví máme pro výdaje, které jsou spojené s pracovní cestou a uskutečňování pracovních cest vymezen samostatný nákladový účet č. 512 – Cestovné. Pokud se v podniku vyplácí i vyšší náhrady, které souvisejí s pracovní cestou, pak je nutné vést samostatný analytický účet, na kterém budou vedeny daňově neuznatelné náklady.

Účty použité v příkladech

Číslo účtu	Název účtu
211	Pokladna
221	Bankovní účet
261	Peníze na cestě
333	Závazky vůči zaměstnancům
335	Pohledávky za zaměstnanci
512	Cestovné
563	Kurzové ztráty
568	Ostatní finanční náklady
663	Kurzové zisky

Příklad 4.1

Zaměstnanec vyslaný na tuzemskou pracovní cestu předložil vyúčtování na celkovou částku 3200 Kč, z toho nad rámec zákona 350 Kč.

K zaúčtování použijeme účet 333 - závazky k zaměstnancům a dva nákladové analyticky rozlišené účty 512/1 - cestovné do limitu a 512/2 - cestovné nad limit.

333 Závazky vůči zaměstnancům	512/1 Cestovné do limitu	512/2 Cestovné nad limit
1) 3500	1a) 3150	1b) 350

V případě, že zaměstnanec požádá zaměstnavatele o poskytnutí zálohy, zaměstnavatel mu ji musí poskytnout. O záloze se účtuje v den jejího poskytnutí jako o pohledávce za zaměstnancem a v den vyúčtování pracovní cesty dojde k vyrovnání pohledávky vůči závazku. Zaměstnanec musí předložit doklady spojené s pracovní cestou a vrátit nevyčerpanou zálohu do 10 dnů po ukončení pracovní cesty.

Příklad 4.2

Zaměstnanci byla poskytnuta záloha na pracovní cestu ve výši 1800 Kč, po návratu z pracovní cesty předložil zaměstnavateli doklady, podle kterých byl jeho zákonný nárok na náhradu 1500 Kč.

- 1) Poskytnutí zálohy zaměstnanci
- 2) Předložení dokladů po skončení pracovní cesty
- 3) Zúčtování pohledávky a závazku
- 4) Vrácení nevyúčtované zálohy zaměstnancem

211 Pokladna		512 Cestovné	
4) 300	1) 1800	2) 1500	
333 Závazky vůči zaměstnancům		335 Pohledávky za zaměstnanci	
3) 1500	2) 1500	1) 1800	3) 1500
			4) 300

U zahraničních pracovních cest dochází při účtování cestovních náhrad k poněkud složitější situaci. Transakce se provádějí přes tzv. valutové pokladny⁶, na kterých jsou otevřeny pro jednotlivé cizí měny samostatné analytické účty.

Při vyúčtování zahraničního stravného musíme zachytit kurzové rozdíly, ty vznikají důsledkem časového posunu, který nastává u jednotlivých finančních operací. Podnikatel má

⁶ Jsou určené k evidenci příjmů a výdajů v cizí měně.

možnost si vybrat jak bude přepočítávat cizí měnu na jednotky české měny. Na výběr má ze tří kurzů:

- Denní kurz vyhlášený ČNB, který zjistíme na internetových stránkách České národní banky nebo v denním tisku např. Hospodářské noviny.
- Pevný kurz, ten používá podnik na předem stanovenou dobu, maximálně však na jedno účetní období.
- Kurz směny, v případě nákupu nebo prodeje cizí měny za českou měnu lze k okamžiku ocenění použít kurzu, za který byly tyto hodnoty nakoupeny nebo prodány podle ustanovení § 24 odst. 6, zákona o účetnictví.

V interní směrnici musí podnikatel popsat, v jakém kurzu bude účtovat o cizích měnách, stanovit období na jaké bude pevný kurz stanoven a za jakých podmínek bude kurz měněn v průběhu období.

Příklad 4.3

Podnik nakupuje 500 EUR při kurzu směny 25,410 Kč/EUR. Pro účtování ale používá denní kurz ČNB 25,360 Kč/EUR. Poplatek bance činí 1%.

Při účtování musíme použít účet 261 – Peníze na cestě pro převod peněz z bankovního účtu a účet 563 – Kurzové ztráty pro zachycení kurzového rozdílu do nákladů, dále pokladnu 211/2 (EUR) pro účtování Eur a 221/1 bankovní účet v Kč.

1. Nákup valut od banky (500 EUR * 25,410 Kč = 12 705 Kč)
2. Úhrada z bankovního účtu (12 705 Kč)
3. Poplatek bance (5 EUR * 25,410 = 127,05 = 128 Kč)
4. Přepočet kurzem ČNB-kurzový rozdíl (500 EUR * 25,360 Kč = 12 680 Kč, kurzový rozdíl činí 12 705 – 12 680 = 25 Kč)

211 Pokladna	261 Peníze na cestě	221 Bankovní účet
1) 12705	2) 12705 1) 12705	2) 12705
		3) 128
		4) 25

568 Ostatní finanční náklady	563 Kurzové ztráty
3) 128	4) 25

Příklad 4.4

Nakoupili jsme 500 EUR v kurzu 25,410 Kč/EUR, z toho jsme poskytli zálohu zaměstnanci na pracovní cestu ve výši 250 EUR a zaplatili poplatek bance za směnu ve výši 5 EUR. Účetní jednotka používá pevný kurz 25,30 Kč/EUR.

1. Nákup valut od banky (500 EUR * 25,410 Kč = 12 705 Kč)
2. Úhrada z bankovního účtu (12 705 Kč)
3. Poplatek bance (5 EUR * 25,410 = 127,05 = 128 Kč)
4. Poskytnutí zálohy zaměstnanci (250 EUR * 25,30 Kč = 6 325 Kč)

211 Pokladna	261 Peníze na cestě	335 Pohledávky za zaměstnanci
1) 12705 4) 6325	2) 12705 1) 12705	4) 6325
221 Bankovní účet	568 Ostatní finanční náklady	
2) 12705 3) 128	3) 128	

Příklad 4.5 Doplatek zálohy při proúčtování pevným kurzem

[Na zahraniční cestu do Polska byla zaměstnanci poskytnuta záloha ve výši 200 EUR. Podnik účtuje v pevném kurzu 25 Kč/EUR, v den určení zálohy činil kurz ČNB 25,360 Kč/EUR. Po skončení pracovní cesty vyúčtoval zaměstnanec následující náhrady:

Stravné 168 EUR

Ubytování, jízdní a nutné vedlejší výdaje 384 PLN.

Zaměstnanec doložil doklad o směně EUR na PLN ze směnárny v Polsku, ve kterém byl uveden kurz 3,7 PLN/EUR. Jak se provede vyúčtování zálohy?

Z dokladu o směně v Polsku se přepočte nárok zaměstnance na náhrady cestovních výdajů.

$$384 \text{ PLN} : 3,7 = 103,78 \text{ EUR}$$

Celkový nárok zaměstnance tak v EUR činí.

$$168 + 103,78 = 271,78 \text{ EUR}$$

Rozdíl mezi poskytnutou zálohou a celkovým nárokem zaměstnance na náhrady činí.

$$200 - 271,78 = - 71,78 \text{ EUR}$$

Má tedy nárok na doplatek, který podle §183 odst. 4 zákoníku práce vyplácí zaměstnavatel v české měně, pokud se nedohodnou jinak. Po přepočtu doplatku kurzem ČNB v den určení výše zálohy činí tento doplatek.

$$71,78 \text{ EUR} * 25,360 = 1\,820,34 \text{ Kč, po zaokrouhlení } 1\,821 \text{ Kč.], viz Sedláček (2009).}$$

Číslo a název účetního případu	Částka v cizí měně	Kurz	Částka v Kč	Účetní předpis
Poskytnutí zálohy zaměstnanci	200 EUR	25	5000	335/211 (EUR)
Vyúčtování pracovní cesty	271,78 EUR	25	6794,5	512/333.A
Zúčtování zálohy a nároku	200 EUR	25	5000	333.A/335
Převod závazku z EUR na Kč	71,78 EUR	25	1794,5	333.A/333.B
Doplatek zaměstnanci			1821	333.B/211 (CZK)
Zúčtování kurzového rozdílu			26,5	563/333.B

Příklad 4.6 Doplatek zálohy při proučtování denními kurzy ČNB

Jestliže účetní jednotka používá podle vnitřní účetní směrnice denní kurz ČNB, pak se bude při účtování postupovat stejně jako v předcházejícím příkladu, pouze bude místo pevného kurzu použit kurz denní.

Příklad 4.7 Vrácení přeplatku

Zaměstnanec může vrátit přeplatek do pokladny:

- a) v měně, ve které mu byla poskytnuta záloha,
- b) v měně (měnách), která mu po pracovní cestě zbyla,
- c) v české měně.

Varianta a) zaměstnanec vrátí celý přeplatek v cizí měně

Vrácení celého přeplatku – účtování 211.A (cizí měna)/335

Kurzový rozdíl – účtování 335/663

Kurzový rozdíl zde vzniká a to z toho důvodu, že přeplatek byl vrácen do pokladny v jiném období platnosti pevného kurzu, než ve kterém byla poskytnuta záloha.

Varianta b) Zaměstnanec vrátí přeplatek v jiné měně, než mu byla poskytnuta záloha na zahraniční pracovní cestu. Z tohoto důvodu vznikne při zaúčtování účetního případu kurzový rozdíl.

Varianta c) Zaměstnanec již nemá přeplatek v cizí měně, ale vrátí ho v českých korunách. Kurzový rozdíl vzniká z důvodu toho, že zaměstnanec vrátil přeplatek v jiné měně, než mu byla poskytnuta záloha na zahraniční pracovní cestu.

4.2 Výpočty cestovních náhrad

Příklad č. 4.8 Tuzemská pracovní cesta

Zaměstnanec ve společnosti s ručením omezeným byl vyslán na pracovní cestu dne 1.3.2010 do Zlína. Určeným dopravním prostředkem bylo vlastní auto druh Škoda Octavia, SPZ 1Z5 9366 s průměrnou spotřebou dle technického průkazu 5,7 l/100km, druh paliva dle technického průkazu je motorová nafta.

Odjezd z Valašského Meziříčí	8:00 hod.	55 km
Příjezd do Zlína	9:30 hod.	
Odjezd ze Zlína	16:00 hod.	55 km
Příjezd do Valašského Meziříčí	17:30 hod.	

Zaměstnanec nedoložil doklad, takže použijeme výši pohonné hmoty za 1 litr dle vyhlášky č.462/2009, která činí 27,20 Kč.

Základní náhrada $(2 * 55) * 3,9 = 429$ Kč

Náhrada za spotřebované pohonné hmoty $= (2 * 55) * 5,7 * 27,2 / 100 = 170,5$ Kč

Zaměstnanec strávil na pracovní cestě 9,5 hodin, dle vnitřní směrnice má nárok na stravné ve výši 93 Kč.

Celková cestovní náhrada činí 692,5 Kč, tedy 693 Kč.

Příklad č 4.9 Zahraniční pracovní cesta

Zaměstnanec ve společnosti s ručením omezeným byl vyslán na zahraniční pracovní cestu dne 16.4.2009 do Rakouska a na Slovensko. Určeným dopravním prostředkem bylo služební auto. Stravné je poskytnuto dle vyhlášky č. 417/2008 (platná pro rok 2009).

16.4.	Počátek cesty z Brna	10:00 hodin
	Překročení hranic Rakouska – Mikulov	10:30 hodin
	Příjezd do Vídně	14:00 hodin
17.4.	Odjezd z Vídně	8:00 hodin
	Překročení hranic se Slovenskem – Kittsee	9:30 hodin
	Příjezd do Bratislavy	10:15 hodin
	Odjezd z Bratislavy	16:00 hodin
	Překročení hranic s ČR	17:00 hodin
	Příjezd do Brna	18:30 hodin

Výpočet stravného

16.4. ČR 0,5 hodin – 0 Kč

Rakousko 10,30 – 24,00 hodin = 13,30 hodin = stravné 45 EUR

17.4. Rakousko 0,00 – 9,30 hodin = 9,30 hodin = stravné 45 EUR⁷

Slovensko 9,30 – 17,00 hodin = 7,30 hodin = stravné 0

ČR 1,5 hodin – 0 Kč

Zaměstnanec má nárok na stravné ve výši 90 Euro, tuto částku přepočteme kurzem ČNB ke dni zahájení pracovní cesty. Kurz 16.4 2009 dle ČNB činil 26,920 Kč/EUR.

$90 * 26,920 = 2422,8 = 2423 \text{ Kč}$.

Příklad č. 4.10 Tuzemská pracovní cesta

Zaměstnanec příspěvkové organizace byl vyslán na pracovní cestu do Ostravy dne 4.2.2010. Určený dopravní prostředek byl vlastní automobil. Druh Opel Vectra, SPZ 2Z85236, s průměrnou spotřebou dle technického průkazu 6,10l/100 km. Zaměstnanec doložil doklad o nákupu pohonných hmot ze dne 4.2.2010 na 28,9 Kč/l.

⁷ Zaměstnanec strávil více než 12 hodin v zahraničí, má tedy nárok na základní sazbu zahraničního stravného, jelikož pobýval ve dvou zemích, náleží mu stravné té země, kde trávil nejvíce času.

Odjezd z Valašského Meziříčí	6:00 hodin	62 km
Příjezd do Ostravy	7:15 hodin	
Odjezd z Ostravy	19:30 hodin	62 km
Příjezd do Valašského Meziříčí	18:45 hodin	

Základní náhrada = $(2 * 62) * 3,9 = 483,9$ Kč

Náhrada za spotřebované pohonné hmoty = $(2 * 62) * 6,1 * 28,9 / 100 = 218,6$ Kč

Stravné

Délka pracovní cesty byla 12,45 hodin, dle vnitřní směrnice stravné činí 95 Kč při této délce pracovní cesty.

Dále zaměstnanec předložil doklad o zaplacení parkovného ve výši 160 Kč (nutný vedlejší výdaj)

Cestovní náhrady celkem činí = $957,5 = 958$ Kč.

Příklad č. 4.11 Zahraníční pracovní cesta

Zaměstnanec příspěvkové organizace byl vyslán den 10.12.2009 zahraniční pracovní cestu do Trenčína. Určeným dopravním prostředkem byl vlastní automobil typu Mercedes Benz, SPZ 3Z244665, průměrná spotřeba dle technického průkazu činí 5,4L/100km, palivo dle technického průkazu je motorová nafta.

Odjezd ze Vsetína	7:05 hodin	71 km
Překročení hranic se Slovenskem – Brumov-Bílnice	8:15 hodin	
Příjezd do Trenčína	9:10 hodin	
Odjezd z Trenčína	12:10 hodin	71 km
Překročení hranic s ČR – Brumov-Bílnice	13:05 hodin	
Příjezd do Vsetína	14:50	

Zaměstnanec nedoložil doklad o nákupu pohonných hmot, bude tedy postupováno dle vyhlášky č. 451/2008. Průměrná cena za 1 litr pohonné hmoty činí 28,5 Kč.

Základní náhrada = $(2 * 71) * 3,9 = 553,8$ Kč

Náhrada za spotřebovanou pohonnou hmotu = $(2 * 71) * 5,4 * 28,5 / 100 = 218,54$

Stravné v ČR činí 0 Kč

Stravné na Slovensku, doba strávená na Slovensku 4 hodiny.

Základní sazba stravného na Slovensku je 30 EUR/den, zaměstnanci náleží 25% zahraniční základní sazby stravného. Zaměstnanec má tedy nárok na $30 * 25\% = 7,5$ Eur.

Stravné přepočteme kurzem ČNB v den pracovní cesty, kurz byl 25,72 Kč/EUR.

$7,5 * 25,72 = 192,9$ Kč.

Cestovní náhrady celkem činí $965,27 = 966$ Kč.

4.3 Daň silniční

Je upravena zákonem číslo 16/1993 Sb., o dani silniční, ve znění pozdějších předpisů. Předmětem daně silniční jsou vozidla, která jsou registrována a provozována v České republice a jsou používána k podnikání nebo jiné samostatně výdělečné činnosti. Zdaňovacím obdobím je kalendářní rok. Daňová povinnost vzniká měsícem, kdy bylo vozidlo registrováno v ČR nebo použito k podnikání. Daňové přiznání podává poplatník do 31.1. následujícího roku po uplynutí zdaňovacího období. Daň je odváděna formou záloh, které se platí čtvrtletně. Roční sazba daně se zjistí pro každé jednotlivé vozidlo podle údajů uvedených v technických dokladech vozidla. Sazba daně také může činit 25 Kč za každý den použití silničního motorového vozidla, je-li to pro zaměstnavatele výhodnější.

Pokud zaměstnanec použije své vozidlo nebo jiné vozidlo, které zaměstnavatel zaměstnanci na pracovní cestu neposkytl (tedy např. vozidlo, které si zaměstnanec vypůjčil, vozidlo, které si zaměstnanec pořizuje formou leasingu) a bylo-li použito na základě žádosti zaměstnavatele anebo se souhlasem zaměstnavatele na pracovní cestě v tuzemsku, je toto vozidlo podle § 2 odst. 1 zákona č. 16/1993 Sb., o dani silniční, ve znění pozdějších předpisů, předmětem daně silniční. Poplatníkem této daně je pak podle § 4 odst. 2 zákona o dani silniční zpravidla zaměstnavatel.

5 Závěr

Při zpracování mé bakalářské práce jsem zjistila, že problematika cestovních náhrad je opravdu velice rozsáhlá a ne tak jednoduchá, jak se na první pohled může zdát. Snažila jsem se proto poukázat a rozebrat nejdůležitější problémy z oblasti poskytování cestovních náhrad. Nejprve jsem se snažila o podrobné definování základních pojmů s pomocí zákoníku práce, které jsou pro pochopení poskytování cestovních náhrad nezbytné. Důležité také bylo vymezit právní normy, které se dotýkají této problematiky. V kapitole právní úprava jsem se zaměřila na oblast společnou pro podnikatelskou sféru i neziskový sektor, a to v oblasti paušalizace, záloh a poskytování cestovních náhrad jiným osobám než zaměstnancům.

V kapitole srovnávání cestovních náhrad v podnikatelské sféře a v neziskovém sektoru, jsem porovnávala jednotlivé cestovní výdaje a náhrady s využitím zákoníku práce. Narazila jsem na novinku, která počátkem roku 2009 byla zavedena zákonem o daních z příjmů, a to v podobě paušálních výdajů na dopravu. Toto opatření vede především ke zjednodušení administrativy, neboť podnikatel využívající paušální výdaje na dopravu je zbaven povinnosti vést knihu jízd a evidovat doklady o spotřebované PHM a parkovné. Podnikatelé, kteří si zvolili tuto možnost, si mohou podle skutečných doložených výdajů uplatnit další výdaje (náklady), kterými jsou především odpisy, opravy, pojistné, údržba, které s vlastnictvím vozidla nepochybně souvisí. V tomto je tedy zákon nijak neomezuje. Další výhody a nevýhody uvádím v kapitole paušální výdaje na dopravu. Pomocí příkladů jsem se snažila o názorné výpočty, kdy je podnikateli toto použití paušálních výdajů na dopravu výhodné.

Menším podnikatelům, kteří ke své činnosti využívají vozidlo jen velmi zřídka, bych doporučila uplatnit si paušální výdaje na dopravu, protože podle mého názoru na tom jenom získají.

V další části této kapitoly jsem se zaměřila na sportovní organizace. Sportovní organizace při poskytování cestovních náhrad musí především rozlišovat, komu náhrady vyplácí, mohou to být jejich zaměstnanci, u kterých zase takový problém nenastává, členové, rozhodčí a například i rodiče nezletilých sportovců. U všech těchto subjektů může dojít k nějakému problému, proto dle mého názoru by sportovní organizace měly mít ve svých vnitřních směrnících přesně zformulováno poskytování těchto náhrad. U členů a rozhodčích nastávají největší komplikace, členové ještě jak je vysvětleno v mé práci mohou dle zvláštní smlouvy mezi zaměstnavatelem a členem, být vnímáni jako zaměstnanci a poskytování

cestovních náhrad je prováděno dle zákoníku práce a zdanění u toho člena probíhá stejně jako u „normálních“ zaměstnanců. Poskytování cestovních náhrad u rozhodčích se musí řídit i jinými směrnici než jen směrnici sportovní organizace, je třeba si uvědomit, že nadřizeny směrnici sportovní organizace jsou směrnice svazu, pod který určitý rozhodčí patří. Tito rozhodčí si musí z pohledu zdaňování svých příjmů stanovit, pod který paragraf ZDP se jejich příjmy vztahují, aby mohli správně své příjmy zdanit.

V závěrečné části jsem se snažila na praktických příkladech objasnit postup účtování cestovních náhrad. Přiblížila jsem postupy při účtování zejména při přepočítávání kurzových rozdílů, u kterých se musíme řídit podmínkami, které si stanoví sama účetní jednotka, jelikož má na výběr více variant, jaké kurzy může použít. A na závěr jsem sestavila tuzemské a zahraniční pracovní cesty u zaměstnanců jak v podnikatelské sféře, tak i v neziskovém sektoru, u kterých jsem se zaměřila na výpočet základní náhrady, náhrady jízdních výdajů a také na stanovení výše stravného.

Seznam použité literatury

JANOŮŠEK, K. *Cestovní náhrady ve 137 příkladech 2008*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2008. 159 s. ISBN 978-80-7263-444-6.

SALAČOVÁ, M. *Poskytování cestovních náhrad podle zákoníku práce: s komentářem, příklady a daňovými souvislostmi*. 3. vyd. Praha: Polygon, 2008. 206 s. ISBN 978-80-7273-155-8.

SEDLÁČEK, J. *Cestovní náhrady 2008*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2008. 130 s. ISBN 978-80-7263-444-6.

ZÁKONY A PŘÁVNÍ NORMY. *Businesscenter.cz* [online]. Dostupný z WWW: < <http://business.center.cz/business/pravo/zakony> >.

Seznam zkratek

Kč	-	korun českých
Km	-	kilometry
PHM	-	Pohonné hmoty
ČR	-	Česká republika
DPH	-	Daň z přidané hodnoty
Tzv.	-	takzvaně
Např.	-	například
ČMFS-		Českomoravský fotbalový svaz
TJ	-	Tělovýchovná jednota
ČNB	-	Česká národní banka
EUR	-	Euro
PLN	-	Polský zlotý
SPZ	-	Státní poznávací značka
ZDP	-	Zákon o daních z příjmů

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byl(a) seznámen(a) s tím, že na mou diplomovou (bakalářskou) práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou (bakalářskou) práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová (bakalářská) práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové (bakalářské) práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové (bakalářské) práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou (bakalářskou) práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 7. 5. 2010

Lenka Třetinová
jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:

Křižná 681, Valašské Meziříčí, 757 01

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Vyhláška č. 459/2009 Sb., o stanovení výše základních sazeb zahraničního stravného pro rok 2010

Příloha č. 2 – Cestovní příkaz

Příloha č. 3 – Vyhláška č. 462/2009 Sb., k cestovním náhradám

Příloha č. 4 – Pokyn D-320 – o průměrných cenách pohonných hmot pro podnikatele

Příloha č. 5 – Směrnice o poskytování cestovních náhrad v roce 2010, Tělovýchovné jednoty Valašské Meziříčí, o.s.

459

VYHLÁŠKA

ze dne 14. prosince 2009

o stanovení výše základních sazeb zahraničního stravného pro rok 2010

Ministerstvo financí stanoví podle § 189 odst. 4 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce:

§ 1

Základní sazby zahraničního stravného v cizí měně pro rok 2010 jsou stanoveny v příloze k této vyhlášce.

§ 2

Vyhláška č. 417/2008 Sb., o stanovení výše základních sazeb zahraničního stravného pro rok 2009, se zrušuje.

§ 3

Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2010.

Ministr:

Ing. Janota v. r.

Kypr	EUR	euro	40
Kyrgyzstán	EUR	euro	40
Laos	EUR	euro	35
Lesotho	USD	americký dolar	50
Libanon	USD	americký dolar	55
Libérie	EUR	euro	45
Libye	EUR	euro	45
Lichtenštejnsko	EUR	euro	45
Litva	EUR	euro	40
Lotyšsko	EUR	euro	40
Lucembursko	EUR	euro	45
Macao	EUR	euro	40
Madagaskar	EUR	euro	40
Maďarsko	EUR	euro	35
Makedonie	EUR	euro	35
Malajsie	USD	americký dolar	40
Malawi	USD	americký dolar	45
Maledivy	USD	americký dolar	55
Mali	EUR	euro	40
Malta	EUR	euro	45
Maroko	EUR	euro	35
Mauretánie	EUR	euro	35
Mauricius	USD	americký dolar	55
Mexiko	USD	americký dolar	50
Moldavsko	EUR	euro	40
Monako	EUR	euro	45
Mongolsko	EUR	euro	35
Mozambik	USD	americký dolar	50
Myanmar (Barma)	EUR	euro	35
Namibie	USD	americký dolar	50
Německo	EUR	euro	45
Nepál	USD	americký dolar	50
Niger	EUR	euro	40
Nigérie	EUR	euro	45
Nikaragua	USD	americký dolar	45
Nizozemsko	EUR	euro	45
Norsko	EUR	euro	55
Nový Zéland	USD	americký dolar	50
Omán	EUR	euro	40
Pákistán	EUR	euro	35
Panama	USD	americký dolar	45
Paraguay	EUR	euro	30
Peru	USD	americký dolar	50
Pobřeží Slonoviny	EUR	euro	40
Polsko	EUR	euro	35
Portugalsko a Azory	EUR	euro	40
Rakousko	EUR	euro	45

Rovníková Guinea	EUR	euro	40
Rumunsko	EUR	euro	35
Rusko	EUR	euro	45
Rwanda	USD	americký dolar	55
Řecko	EUR	euro	40
Salvador	USD	americký dolar	45
Saúdská Arábie	EUR	euro	40
Senegal	EUR	euro	40
Seychely	USD	americký dolar	60
Sierra Leone	EUR	euro	40
Singapur	USD	americký dolar	50
Spojené arabské emiráty	USD	americký dolar	55
Slovensko	EUR	euro	30
Slovinsko	EUR	euro	35
Somálsko	USD	americký dolar	55
Spojené státy americké	USD	americký dolar	50
Srbsko	EUR	euro	40
Srí Lanka	USD	americký dolar	50
Středoafrická republika	USD	americký dolar	45
Súdán	USD	americký dolar	55
Surinam	USD	americký dolar	50
Svatý Tomáš a Princův ostrov	EUR	euro	35
Svazijsko	USD	americký dolar	55
Sýrie	EUR	euro	35
Španělsko	EUR	euro	40
Švédsko	EUR	euro	50
Švýcarsko	CHF	švýcarský frank	75
Tádžikistán	EUR	euro	40
Tanzanie	USD	americký dolar	55
Thajsko	EUR	euro	35
Tchaj-wan	EUR	euro	40
Togo	EUR	euro	40
Tunisko	EUR	euro	45
Turecko	EUR	euro	40
Turkmenistán	EUR	euro	40
Uganda	USD	americký dolar	55
Ukrajina	EUR	euro	45
Uruguay	USD	americký dolar	50
Uzbekistán	EUR	euro	40
Velká Británie	GBP	anglická libra	40
Venezuela	USD	americký dolar	55
Vietnam	EUR	euro	35
Zambie	USD	americký dolar	55
Zimbabwe	USD	americký dolar	50
ostatní neuvedené země	EUR	euro	35

1) Například – Americká Samoa, Cookovy ostrovy, Fidži, Guam, Kiribati, Kokosové ostrovy, Marshallovy ostrovy, Midwayské ostrovy, Mikronesie, Nauru, Niue, Nová Kaledonie, Norfolk, Palau, Papua Nová Guinea, Pitcairnův ostrov, Šalamounovy ostrovy, Společenství Severních Marian, Tahiti, Tokelau, Tonga, Tuvalu, Vanuatu, Velikonoční ostrov, Východní Timor, Ostrov Wake, Walis a Futuna, Západní Samoa

2) Například – Anguila, Antigua a Barbuda, Aruba, Barbados, Curacao, Dominika, Dominikánská republika, Grenada, Guadeloupe, Haiti, Jamajka, Kajmanské ostrovy, Martinique, Monserrat, Britské panenské ostrovy, Portoriko, Svatá Lucie, Svatý Kryštof a Nevis, Svatý Vincent a Grenadiny, Trinidad a Tobago

Příloha č. 2

Organizace - firma (razítko)		CESTOVNÍ PŘÍKAZ č.		Evid. číslo Útvar Telefon, linka Normální pracovní doba od do																																
1. Příjmení, jméno, titul 2. Bydliště																																				
Počátek cesty (místo, datum, hodina)	Místo jednání	Účel cesty	Konec cesty (místo, datum)																																	
3. Spolucestující 4. Určený dopravní prostředek (zaškrtněte): ☐ O ☐ R ☐ A ☐ L ☐ AUS ☐ AUV ☐ MOS ☐ MOV ☐ P 5. Při použití vlastního vozidla: druh SPZ: č. pojistky PHM: ☐ B speciál ☐ B super ☐ B natural ☐ B mix ☐ nafta ☐ plyn průměrná spotřeba dle tech. průkazu l/100 km, cena 1l PH Kč 6. Předpokládaná částka výdaje Kč 7. Povolená záloha Kč vyplacená dne pokl. doklad číslo <div style="display: flex; justify-content: space-between; margin-top: 10px;"> Podpis pokladníka Datum a podpis pracovníka oprávněného k povolení cesty </div>																																				
VYÚČTOVÁNÍ PRACOVNÍ CESTY 8. Zpráva o výsledku pracovní cesty byla podána dne Se způsobem provedení souhlasí Datum a podpis odpovědného pracovníka																																				
<div style="display: flex;"> <div style="flex: 1;"> 9. VÝDAJOVÝ - PŘÍJMOVÝ POKLADNÍ DOKLAD číslo Účtovaná náhrada byla přezkoušena a upravena na Kč Vyplacená záloha Kč Doplatek - Přepatek Kč Slovy: </div> <div style="flex: 2;"> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; text-align: center;"> <thead> <tr> <th colspan="6">ÚČTOVACÍ PŘEDPIS</th> </tr> <tr> <th colspan="2"></th> <th>Má dát</th> <th>Dal</th> <th>Částka</th> <th>Středisko</th> <th>Zakázka</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td rowspan="2" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Hrazeno z (ze)</td> <td style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">nákladů</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">zisku</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="6">Poznámka o zaúčtování</td> </tr> </tbody> </table> </div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-between; margin-top: 10px;"> Datum a podpis pracovníka, který upravil vyúčtování Datum a podpis příjemce (průkaz totožnosti) Datum a podpis pokladníka Schválil (datum a podpis) </div>					ÚČTOVACÍ PŘEDPIS								Má dát	Dal	Částka	Středisko	Zakázka	Hrazeno z (ze)	nákladů						zisku						Poznámka o zaúčtování					
ÚČTOVACÍ PŘEDPIS																																				
		Má dát	Dal	Částka	Středisko	Zakázka																														
Hrazeno z (ze)	nákladů																																			
	zisku																																			
Poznámka o zaúčtování																																				
Poznámky : Stravné: 5 - 12 hod. Kč* 12 - 18 hod. Kč déle než 18 hod. Kč *) týká se i případu, trvá-li prac. cesta méně než 5 hod. a je-li zaměstnavatelem znemožněno zaměstnanci stravovat se obvyklým způsobem) Za použití vozidla přísluší základní náhrada za 1 km jízdy (při použití přívěsu k sil. motor. vozidlu se sazba za 1 km zvýší až o 10 %) Kč u jednotlivých vozidel a tříkolek Kč u osobních sil. motor. vozidel přepočtené stravné Kč přepočtené stravné Kč přepočtené stravné Kč Vyšší a jiné náhrady než stanoví zákon č. 119/1992 Sb., o cestovních náhradách a opatření MPSV ČR (částka 72/1993 Sb. ze dne 30.11.1993) lze sjednat v kolektivní smlouvě nebo pracovní smlouvě, jsou hrazeny z použitelného zisku. Úpravu výše uvedených sazeb vyhlásí FMPSV ve Sbírce zákonů, platí od prvního dne kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, v němž byly zveřejněny. Upozornění: Sazby stravného se zaokrouhlují na celé koruny do výše 50 hal. směrem dolů a od 50 hal. včetně směrem nahoru.																																				
100 450 Vydal © ASOPOL, Šlechtitelů 6, 783 71 Olomouc, tel. 068 / 522 0624, 522 8691, fax 068 / 553 0173																																				

VYHLÁŠKA

ze dne 16. prosince 2009,

**kterou se pro účely poskytování cestovních náhrad mění sazba základní náhrady
za používání silničních motorových vozidel a stravné a stanoví průměrná cena pohonných
hmot**

Ministerstvo práce a sociálních věcí
stanoví podle § 189 odst. 1 zákona č.
262/2006 Sb., zákoník práce:

§ 1

**Sazba základní náhrady za používání
silničních motorových vozidel**

Sazba základní náhrady za 1 km jízdy
podle § 157 odst. 4 zákoníku práce činí
nejméně u

- a) jednostopých vozidel a tříkolek 1,10 Kč,
- b) osobních silničních motorových vozidel
3,90 Kč.

Stravné

§ 2

Za každý kalendářní den pracovní cesty
poskytne zaměstnavatel zaměstnanci stravné
podle § 163 odst. 1 zákoníku práce nejméně
ve výši

- a) 61 Kč, trvá-li pracovní cesta 5 až 12 hodin,
- b) 93 Kč, trvá-li pracovní cesta déle než
12 hodin, nejdéle však 18 hodin,
- c) 146 Kč, trvá-li pracovní cesta déle než
18 hodin.

§ 3

Za každý kalendářní den pracovní cesty
poskytne zaměstnavatel zaměstnanci stravné
podle § 176 odst. 1 zákoníku práce ve výši

- a) 61 Kč až 73 Kč, trvá-li pracovní cesta 5 až
12 hodin,
- b) 93 Kč až 112 Kč, trvá-li pracovní cesta déle
než 12 hodin, nejdéle však 18 hodin,
- c) 146 Kč až 174 Kč, trvá-li pracovní cesta déle
než 18 hodin.

§ 4

Průměrná cena pohonných hmot

Výše průměrné ceny za 1 litr pohonné
hmoty
podle § 158 odst. 3 věty třetí zákoníku práce
činí

- a) 28,50 Kč u benzínu automobilového
91 oktanů,
- b) 28,70 Kč u benzínu automobilového
95 oktanů,
- c) 30,70 Kč u benzínu automobilového
98 oktanů,
- d) 27,20 Kč u motorové nafty.

§ 5

Vyhláška č. 451/2008 Sb., kterou se pro
účely poskytování cestovních náhrad mění
sazba základní náhrady za používání silničních
motorových vozidel a stravné a stanoví
průměrná cena pohonných hmot, se zrušuje.

§ 6

Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem
1. ledna 2010.

Ministr:
JUDr. Šimerka v. r.

1

Pokyn D – 320

**o průměrných cenách pohonných hmot, které lze použít pro výpočet výše náhrady výdajů
za spotřebované pohonné hmoty ke stanovení základu daně z příjmů
za zdaňovací období roku 2008**

Referent: Ing. J. Hladký, tel. 257 042 230

Č.j.: 15/7 349/2009-152
ze dne 14. 1. 2009

Na základě zmocnění podle § 24 odst. 2 písm. k) bod 3 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění platném do konce roku 2008 (dále jen „zákon“), Ministerstvo financí sděluje:

- 1) Průměrné ceny pohonných hmot v Kč/l včetně DPH uplatňované jejich rozhodujícími prodejci v České republice ve zdaňovacím období roku 2008 u jednotlivých druhů činily:

Benzin Speciál	BA – 91.....29,73 Kč
Benzin Natural	BA – 95.....30,34 Kč
Benzin Super plus (Natural)	BA – 98–100.....32,65 Kč
Benzin Normál (Natural)	BA – 91.....29,85Kč
Nafta motorová31,68 Kč

- 2) Tyto ceny může poplatník použít pro účely stanovení výdajů za spotřebované pohonné hmoty ve výši náhrady výdajů za spotřebované pohonné hmoty podle § 24 odst. 2 písm. k) bod 3 zákona, t.j. u vlastních silničních motorových vozidel nezahrnutých do obchodního majetku a silničních motorových vozidel bezplatně vypůjčených ve smyslu § 659 občanského zákoníku.

- 3) Použije-li poplatník ceny vyšší, je povinen je doložit doklady o jejich nákupu, jak to vyplývá z § 24 odst. 2 písm. k) zákona.

- 4) V případě, že poplatník nakupoval jiný druh benzínu, který není uveden v bodu 1, uplatní cenu toho druhu benzínu, který má shodné oktanové číslo. Pokud benzin se shodným oktanovým číslem bod 1 neobsahuje, uplatní cenu benzínu s nejbližším oktanovým číslem.

- 5) Tímto pokynem nejsou dotčeny ceny pohonných hmot stanovené na základě § 189 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, vyhláškami Ministerstva práce a sociálních věcí, které se používají pro stanovení výše náhrady za pohonné hmoty,

na kterou má nárok zaměstnanec, použije-li pro pracovní cestu jiné vozidlo než vozidlo zaměstnavatele.

- 6) Poplatník může, pokud se tak rozhodne, použít ceny vyhlášené vyhláškou MPSV č. 357/2007, kterou se m.j. stanoví průměrná cena pohonných hmot, a to na základě ustanovení § 189 odst. 1 písm. a) zákona č. 262/2006 Sb, zákoník práce. Tyto ceny lze použít již za rok 2008 místo cen uvedených výše, a to na základě změny ustanovení § 24 odst. 2 písm. k) bod 3 zákona, provedené jeho novelou č. 2/2009 Sb. v Čl I, bod 41 (změna § 24 odst. 2 písm. k) bod3), a v Čl. II bod 8 (přechodná ustanovení k bodu 41 pro možnost použití tohoto bodu i pro rok 2008). Z toho vyplývá, že za rok 2008 má poplatník možnost volby při použití ceny PHM ke stanovení výše náhrady za spotřebované pohonné hmoty buď podle výše uvedených cen v souladu s ustanovením § 24 odst. 2 písm. k) bod 3 zákona nebo podle vyhlášky č. 357/2007 Sb., které jsou následující:

Průměrná cena pohonných hmot za rok 2008:

Výše průměrné ceny za 1 litr pohonné hmoty podle vyhlášky č. 357/2007 Sb. činí:

- a) 30,60 Kč u benzínu automobilového 91 oktanů,
- b) 30,90 Kč u benzínu automobilového 95 oktanů,
- c) 33,10 Kč u benzínu automobilového 98 oktanů,
- d) 31,20 Kč u motorové nafty.

Tyto ceny platily po celé zdaňovací období roku 2008. Důležitá poznámka.:

1. Sazba základní náhrady činila 4,10 Kč za 1 km jízdy a platila po celé zdaňovací období roku 2008.
2. Vzhledem k výše uvedené novele zákona o daních z příjmů, nebude pokyn řady „D“ k cenám pohonných hmot již vydáván a poplatníci budou postupovat podle příslušných vyhlášek, které vydává Ministerstvo práce a sociálních věcí. Tento postup

má hlavní výhodu v tom, že poplatníci tak budou již před začátkem příslušného zdaňovacího období znát daňově uplatnitelnou cenu pohonných hmot, což výrazně posiluje zásadu předvídatelnosti práva. Nelze ovšem přehlédnout, že MPSV ze zákona může při výraznějších změnách cen vyhláškou tyto ceny změnit, a to i v průběhu zdaňovacího období.

Průměrná cena pohonných hmot stanovená vyhláškou č. 451/2008 Sb. činí:

- a) 26,30 Kč u benzínu automobilového 91 oktanů,
- b) 26,80 Kč u benzínu automobilového 95 oktanů,
- c) 29,00 Kč u benzínu automobilového 98 oktanů,

d) 28,50 Kč u motorové nafty.

Pozn.: Sazba základní náhrady platná od 1. 1. 2009 je 3,90 Kč.

Ing. Stanislav Špringl, v. r.
Ředitel odboru Legislativa daní z příjmů

Tělovýchovná jednota Valašské Meziříčí, o.s.

S m ě r n i c e o poskytování cestovních náhrad v roce 2010

1. **Oddíl I:** na úhradu cestovních výdajů souvisejících se sportovní činností, s výkonem dobrovolných funkcí v rámci TJ/svazu, případně souvisejících s jinou účastí na akcích pořádaných TJ/svazem (dále jen cestovní náhrady).
2. **Oddíl II:** pro zaměstnance organizace

ODDÍL I:

Čl. 1

Úvodní ustanovení

3. Tento oddíl směrnice upravuje podmínky pro poskytování příspěvku na úhradu cestovních výdajů souvisejících se sportovní činností, s výkonem dobrovolných funkcí v rámci TJ/svazu, případně souvisejících s jinou účastí na akcích pořádaných TJ/svazem. (dále jen cestovní náhrady).
4. Podle oddílu I. této směrnice se poskytují cestovní náhrady osobám, které nejsou zaměstnanci TJ. Směrnice se tak vztahuje na činovníky TJ, dobrovolné funkcionáře a dobrovolníky (např. z řad rodičů), registrované sportovce TJ a členy TJ/svazu (dále jen členové).
5. Směrnice je vypracována v souladu se Zákoníkem práce a Zákonem o daních z příjmů.

Čl. 2

Rozsah náhrad výdajů souvisejících s činností TJ/svazu

Členům a ostatním výše zmiňovaným pro oddíl I. této směrnice náleží příspěvek na:

- a) náhradu prokázaných jízdních výdajů;
- b) náhradu prokázaných výdajů na ubytování;
- c) náhradu stravného a ostatních nutných výdajů ;
- d) náhradu výdajů při cestách do zahraničí;
- e) kapesné při cestách do zahraničí.

Čl. 3

Výše náhrad a jejich úhrada

1. Náhrada prokázaných jízdních výdajů
 - v případě použití vlastního motorového vozidla bude proplacena náhrada ve výši rozhodnutí výkonného výboru oddílu nebo ekonoma TJ. O tomto rozhodnutí bude proveden zápis

/ lze upravit např. tak, že bude jednak samostatně stanovena sazba za opotřebení vozidla za 1 km + k tomu ještě samostatně náhrada spotřebovaných pohonných hmot, nebo lze upravit i tak, že ve stanovené sazbě za 1 km již bude dohromady zahrnuta jak náhrada za opotřebení vozidla, tak náhrada za pohonné hmoty).

Taková úhrada musí být předem schválena, jinak se bude vycházet ze sazeb zákoníku práce/náhrada za opotřebení+náhrada za pohon.hmoty/.

- náhrada jízdních výdajů za použití hromadné dopravy v prokázané výši.
2. Náhrada prokázaných výdajů za ubytování a další nutné výdaje související s pracovní cestou (parkovné, vstupenky,...) po předložení řádných dokladů.
- členům se poskytne náhrada v prokázané výši .
3. Stravné
- členům se na území České republiky poskytne stravné v následující výši :

- 61,- Kč trvá-li účast na akci TJ/svazu 5 až 12 hodin;
- 93,- Kč trvá-li účast na akci TJ/svazu 12 až 18 hodin;
- 146,- Kč trvá-li účast na akci TJ/svazu více jak 18 hodin;

Výbor oddílu nebo ekonom TJ může svým rozhodnutím stanovit výši stravného i v nižší částce, o tomto rozhodnutí musí být proveden zápis .

Čl. 4

Výše stravného při cestách do zahraničí

Stravné bude poskytováno maximálně ve výši, která je stanovena zákonem č. 262/2006 Sb., zákoník práce v platném znění. Výbor oddílu nebo ekonom TJ může svým rozhodnutím stanovit výši stravného i v nižší částce, toto rozhodnutí musí být písemné.

Čl. 5

Výše kapesného při cestách do zahraničí

Účastníkům zahraničních cest lze poskytnout ve výjimečných případech kapesné, a to na základě rozhodnutí výkonného výboru oddílu nebo ekonoma TJ. Kapesné lze poskytnout až do výše 40% zahraničního stravného.

ODDÍL II:

Čl. 1

Obsah oddílu II.

I. Tuzemská pracovní cesta

- náhrada zaměstnanci při tuzemské pracovní cestě
- záloha
- doložení pracovní cesty

II. Zahraniční pracovní cesta

- náhrada zaměstnanci při zahraniční pracovní cestě
- záloha a cestovní pojištění
- doložení pracovní cesty

Čl. 2

Tuzemská pracovní cesta

A. náhrady zaměstnanci při tuzemské pracovní cestě

1. Stravné

Za každý kalendářní den pracovní cesty přísluší zaměstnanci v závislosti na délce pracovní doby stravné uvedené v tab.č.1

tab.č.1

Délka pracovní cesty v kalendářním dni	Výše stravného v kalendářním dni
od 5 do 12 hodin	61,-
Déle než 12 hodin až 18 hodin	93,-
déle než 18 hodin až 24 hodin	146,-

Bylo-li zaměstnanci během pracovní cesty poskytnuto jídlo, které má charakter snídaně, oběda nebo večeře a zaměstnanec na něj finančně nepřispívá, krátí se stravné o částky uvedené v tab.č.2

tab.č.2

Trvá-li pracovní cesta	5-12 hod.	12-18 hod.	18-24 hod.
Nároková sazba	61,-	93,-	146,-
% krácení stravného za 1 jídlo	70%	35%	25%
Krácení stravného za 1 jídlo	42	32	36

2. Jízdní výdaje

/neplatí pro zaměstnance využívajících vozidla zaměstnavatele/

Zaměstnanec využívá k dopravě zejména hromadné dopravní prostředky určené zaměstnavatelem/autobusové, vlakové spoje, prostředky MHD/. Výše jízdních výdajů se poskytuje zaměstnanci v prokázané výši na základě předložených dokladů/jízdní výdaje nemusí být zaměstnancem prokázány při použití MHD v obci, ve které má zaměstnanec sjednáno místo výkonu práce/

Soukromé silniční motorové vozidlo může zaměstnanec využít k pracovní cestě jen na základě souhlasu zaměstnavatele nebo na základě jeho žádosti.

V případě souhlasu s použitím soukromého silničního vozidla /nebo jiného než určeného hromadného prostředku/namísto určeného hromadného dopravního prostředku/, náleží zaměstnanci náhrada jízdních výdajů ve výši odpovídající ceně jízdného za určený hromadný dopravní prostředek.

V případě použití soukromého silničního vozidla na žádost nadřízeného náleží zaměstnanci za každý 1 km základní náhrada a náhrada výdajů za spotřebovanou pohonnou hmotu/PHM/

Při vyúčtování jízdních výdajů při použití soukromého silničního vozidla na základě žádosti je zaměstnanec povinen doložit:

1. kopii TP vozidla dokládající spotřebu PHM
2. prokázat cenu PHM dokladem nákupu PHM, ze kterého je patrná souvislost s pracovní cestou, v opačném případě se použije cena PHM dle vyhlášky MPSV.

3.Ubytování

Zaměstnanci náleží náhrada prokázaných výdajů na ubytování pouze na základě předložení řádného dokladu o ubytování.

4.Nutné vedlejší výdaje

Zaměstnanci náleží náhrada výlučně za takové nutné vedlejší výdaje, které bezprostředně souvisí s pracovní cestou a jsou doloženy řádnými doklady o jejich úhradě /např.parkovné, vstupenky/

B. Záloha

Zaměstnanec je oprávněn požádat zaměstnavatele o poskytnutí zálohy až do předpokládané výše cestovních náhrad.

C.Doložení pracovní cesty

Zaměstnanec je povinen při vyúčtování pracovní cesty doložit potřebné doklady, zejména řádně vyplněný formulář k cestovním náhradám pro tuzemské pracovní cesty, doklady prokazující účel pracovní cesty a doklady prokazující požadované náhrady/např.program školení, semináře,vstupenky, jízdenky autobusových a vlakových spojů, atd./
Zaměstnanec je povinen tyto doklady předložit na pokladnu společnosti nejpozději do 10 pracovních dnů po ukončení pracovní cesty.

Čl. 3

Zahraniční pracovní cesta

A.Náhrady příslušející zaměstnanci při zahraniční pracovní cestě

1.stravné

Zaměstnanci přísluší při zahraniční pracovní cestě stravné ve výši a za podmínek uvedených pro stravné při tuzemských pracovních cestách a dále tzv. zahraniční stravné.

Zahraniční stravné se poskytuje ve výši základní sazby stravného stanovené aktuální Vyhláškou MF v rozsahu dle tab.č 3

tab.č.3

Doba strávená mimo území ČR v 1.kal.dni	Výše zahraničního stravného
Déle než 12 hodin	Základní sazba dle vyhlášky MF
Déle než 6 h až 12 h	50% základní sazby
Alespoň 1 h až 6 h	25% základní sazby

Bylo-li zaměstnanci během zahraniční pracovní cesty poskytnuto jídlo, které má charakter snídaně, oběda nebo večeře a zaměstnanec na něj finančně nepřispívá, krátí se stravné o částky uvedené v tab.č.4

Trvá-li zahr.prac.cesta	Déle než 12 h	Déle než 6h až 12 h	Alespoň 1h až 6 h
Nároková sazba	Základní sazba	50% zákl.sazby	25% zákl.sazby
% krácení stravného za 1 jídlo	25%	35%	70%

2.kapesné

Zaměstnanci nebude při zahraniční pracovní cestě poskytovat žádné kapesné

3.jízdní výdaje

viz.tuzemské pracovní cesty rozšířené o povinnost zaměstnance mít uzavřené havarijní pojištění vozidla pro cesty do zahraničí a úpravy proplacení náhrady za PHM v cizí měně, kde platí, že zaměstnavatel proplatí náhradu za spotřebovanou PHM v cizí měně pouze za kilometry ujeté mimo území ČR.

4.ubytování

viz. tuzemské pracovní cesty

5.nutné vedlejší výdaje

viz. tuzemské pracovní cesty

B.záloha a cestovní pojištění

Zaměstnanec je povinen min.2 pracovní dny před stanoveným odjezdem požádat o zajištění cestovního pojištění a dále na pokladně TJ o zúčtovatelnou zálohu až do předpokládané výše cestovních náhrad, pokud se nedohodl se zaměstnavatelem, že záloha poskytnuta nebude.

Částku, o kterou byla poskytnutá záloha vyšší než činní nároky zaměstnance, vrátí zaměstnanec v měně, ve které mu byla poskytnuta.

Částku, o kterou byla poskytnutá záloha nižší než činí nároky zaměstnance, doplácí zaměstnavatel v české měně.

C.Doložení pracovní cesty

Zaměstnanec je povinen při vyúčtování pracovní cesty doložit potřebné doklady, zejména řádně vyplněný formulář k cestovním náhradám pro zahraniční pracovní cesty, doklady

prokazující účel pracovní cesty a doklady prokazující požadované náhrady/např. program, školení, semináře, vstupenky atd./.

Zaměstnanec je povinen tyto doklady předložit na pokladnu TJ nejpozději do 10 pracovních dnů po ukončení.

Závěrečná ustanovení

1. V případě pořádání akce oddílem TJ bude o výši náhrad rozhodovat výkonný výbor oddílu, v ostatních případech ekonom TJ.
2. Náhrady poskytované podle čl. 2 - 5 této směrnice se považují za plnění občanského sdružení ve smyslu § 4 odst. 1 písm. k) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu v platném znění a náhrady zaměstnancům TJ jsou v souladu se zákonem 262/2006 Sb. - Zákoníku prác.
3. Tato směrnice nabývá účinnosti dne 2.1.2010.

Bc. Vítězslav Nesvadba - předseda TJ

Lenka Machalská - ekonom TJ

V bakalářské práci popisuji problematiku poskytování cestovních náhrad zaměstnancům v podnikatelské sféře a neziskovém sektoru. V první kapitole se zabývám oblastmi poskytování cestovních náhrad, které jsou pro podnikatelskou sféru a neziskový sektor společné. Porovnání rozdílů mezi oběma sektory provádím v druhé kapitole. Zde objasňuji i novinku, kterou jsou paušální výdaje na dopravu a také problémovou oblast v poskytování cestovních náhrad u sportovních organizací. Ve třetí kapitole uvádím příklady jak postupovat při výpočtech a účtování cestovních náhrad. Cílem mé práce je především vymezit základní rozdíly v poskytování cestovních náhrad v podnikatelské sféře a v neziskovém sektoru.